

Lokalna razvojna strategija LAG-a Kvarnerski otoci za razdoblje 2023. – 2027.

*Ovaj projekt sufinanciran je sredstvima Europske Unije
Europski poljoprivredni fonda za ruralni razvoj
Podmjera 19.1. „Pripremna pomoć“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“ – LAG „Kvarnerski
otoci*

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014.-2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja.

POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
APPRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	Lokalni razvoj vođen zajednicom, eng. <i>Community Led Local Development</i>
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EK infrastruktura	Elektroničko-komunikacijska infrastruktura
EVPG	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva
JLS	Jedinica lokalne samouprave
PGŽ	Primorsko-goranska županija
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja, fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>
LRS	Lokalna razvojna strategija
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
RH	Republika Hrvatska
SOPG	Samoopskrbno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
SP ZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027.
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika Europske unije

SADRŽAJ

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS.....	5
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a.....	5
1.1.1. Područje LAG-a.....	5
Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u	6
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske.....	7
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u.....	8
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a	8
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a	10
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština	10
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a	12
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a	12
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a.....	13
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a	14
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a.....	14
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	16
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	17
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	18
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a.....	18
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja.....	21
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	22
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	22
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	22
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	23
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a.....	23
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a	24
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a	24
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a.....	25
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a	26
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a	26
1.3. Demografske značajke LAG područja	27
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a	28
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a	29
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.	30

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata	31
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS	36
3.1. Opis partnerstva.....	36
Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)	38
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (<i>Upravni odbor</i>).....	38
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (<i>Upravni odbor</i>)	38
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS	38
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS.....	40
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA	41
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize	41
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a	41
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS	45
5.1. Prikaz potreba LAG područja	45
Tablica 25: Potrebe LAG područja.....	45
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS	50
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS.....	50
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje.....	53
Tablica 27: Intervencije u LRS	53
Tablica 28: Projekti suradnje.....	55
Tablica 29: Opis intervencija	59
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima	76
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP	78
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP.....	78
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS	80
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS.....	80
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS.....	80
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS	81
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP.....	83
7. FINACIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS	85
7.1. Financijski plan provedbe LRS	85
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS.....	86
7.2. Akcijski plan provedbe LRS.....	86
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS	86
8. PRILOZI	87

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

Teritorijalno područje LAG-a Kvarnerski otoci zauzima središnji dio Primorsko-goranske županije koja graniči s Istarskom županijom na zapadu, morskom granicom s Italijom na jugozapadu, Zadarskom županijom na jugoistoku (morska granica), Ličko-senjskom i Karlovačkom županijom na istoku te Slovenijom na sjeveru. Sve jedinice lokalne samouprave administrativno pripadaju Primorsko-goranskoj županiji i sjevernom dijelu Jadranske regije.

Ove jedinice lokalne samouprave nalaze se na tri kvarnerska otoka Cresu, Krku i Lošinju sa pripadajućim manjim uglavnom nenaseljenim otočićima. LAG Kvarnerski otoci na sjeveru graniči s područjem LAG-a Terra Liburna, na sjeveroistoku s područjem LAG-a Vinodol, na zapadu s područjima LAG-ova Istočna i Južna Istra, dok na jugu graniči s područjem LAG-a Meteorides i LAG-a Mareta.

LAG Kvarnerski otoci obuhvaća područja 9 jedinica lokalne samouprave te se sastoji od gradova: Cres, Krk i Mali Lošinj te općina: Baška, Dobrinj, Malinska, Omišalj, Punat i Vrbnik. Dužina obale otoka Krka iznosi 189,3 km, otoka Cresa 247,7 km, a otoka Lošinja 112,2 km. Područje LAG-a pripada statističkoj NUTS-2 regiji Jadranska Hrvatska. Kopnena površina LAG-a iznosi 943,79 km², dok podaci za morsku površinu nisu detaljno poznati.

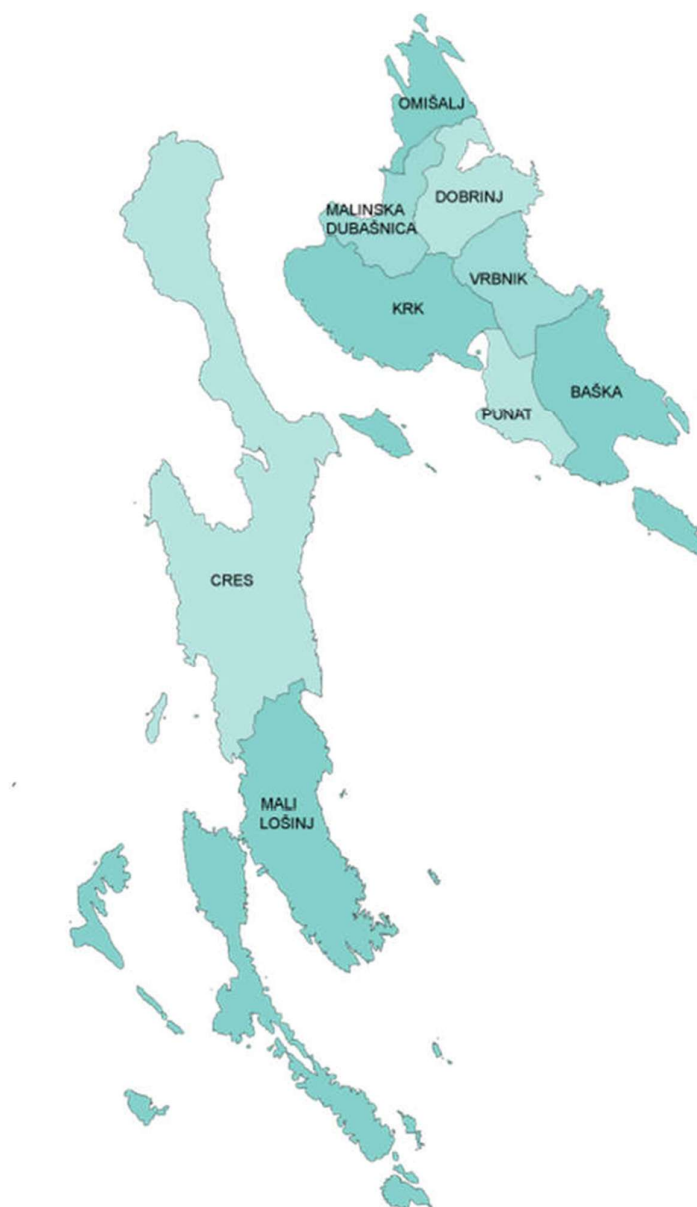
LAG Kvarnerski otoci 2011. godine imao je 30.378 stanovnika odnosno 0,71% stanovništva RH, dok se prema popisu stanovništva iz 2021. godine broj stanovnika neznatno smanjio za 209 osoba (0,69% u odnosu na 2011.) te je na području LAG-a živjelo 30.169 stanovnika (0,779 % stanovnika RH) odnosno 11,367 % stanovnika PGŽ.

LAG Kvarnerski otoci karakterizira blagi pad broja stanovnika, ali uz koji se u razdoblju između 2 popisa stanovništva blago povećava broj kućanstava za 326 kućanstva te ukupno iznosi 12.341 kućanstva. Prema raspoloživim podacima porast stanovništva se bilježi u gradu Krku (535 stanovnika), općini Dobrinj (72 stanovnika), općini Malinska (78 stanovnika) i općini Omišalj (9 stanovnika) dok se pad stanovnika bilježi u gradu Cresu (163 stanovnika), gradu Malom Lošinju (579 stanovnika), općina Baška (18 stanovnika), općina Punat (73 stanovnika) te općina Vrbnik (70 stanovnika). Uz navedeno, porast broja kućanstava bilježi grad Krk (226 kućanstva), općina Dobrinj (44 kućanstva), općina Malinska (45 kućanstva), općina Omišalj (91 kućanstvo) dok pad kućanstava bilježi grad Mali Lošinj (20 kućanstva), općina Baška (15 kućanstva), općina Punat (23 kućanstva) i općina Vrbnik (22 kućanstva). Grad Cres po broju kućanstava ostao je na broju istovjetnom raspoloživim podacima iz 2011. godine.

Gustoća stanovnika na području LAG-a u razdoblju od 2011. do 2021. se vrlo malo smanjila i to za 0,23 %. Područje LAG-a i dalje je vrlo poželjno područje za život iako je u ukupnom zbroju došlo do blagog pada broja stanovnika. Gustoća stanovnika LAG-a (31,96 st/km²) je 2,14 puta manja od prosjeka RH (68,4 st/km²), a 2,31 puta je manja od

županijskog prosjeka (73,97 st/km²). Općina Malinska i općina Omišalj imaju gustoću veću od državnog prosjeka, ali i od županijskog prosjeka.

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km ²	Gustoća stanovnika u JLS (stan/km ²)	Broj kućanstava u JLS
Grad Cres	2.716	26	<i>Prilog 1.</i>	291,61 km ²	9,31	1.172
Grad Krk	6.816	15	<i>Prilog 1.</i>	110,39 km ²	61,74	2.596
Grad Mali Lošinj	7.537	14	<i>Prilog 1.</i>	224,28 km ²	33,60	2.999
Općina Baška	1.656	4	<i>Prilog 1.</i>	100,00 km ²	16,56	770
Općina Dobrinj	2.150	20	<i>Prilog 1.</i>	54,00 km ²	39,81	944
Općina Malinska	3.212	21	<i>Prilog 1.</i>	39,06 km ²	82,23	1.340
Općina Omišalj	2.992	2	<i>Prilog 1.</i>	39,21 km ²	76,31	1.240
Općina Punat	1.900	2	<i>Prilog 1.</i>	35,85 km ²	52,99	800
Općina Vrbnik	1.190	4	<i>Prilog 1.</i>	49,39 km ²	24,09	480
Ukupno LAG	30.169	108	<i>Prilog 1.</i>	943,79 km ²	31,96	12.341
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	77600514446					
Adresa sjedišta	Šetalište Sv. Bernardina 6D, 51 500 Krk					
Adresa podružnica	n/p					
Kontakt telefon	Telefon: +385 (0)51 654 617 Gsm: +385 (0)91 5033 481					
Kontakt e-mail	E-mail: lag@kvarnerski-otoci.hr					
Mrežna stranica	https://www.kvarnerski-otoci.hr/					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u (2021.)

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Područje koje obuhvaća LAG Kvarnerski otoci prvenstveno se odlikuje krškom morfologijom, odnosno vapnenačkom strukturom s manjim zonama ograničenih flišnih naslaga. Primjerice na otoku Krku nalaze se i manja područja nekarbonatnih sedimentnih stijena te uz otok Rab, to je geološki najraznolikiji otok u Županiji.

Najbitniji tip tla na području LAG-a su smeđa tla, crvenice i litosoli. Veoma je malo površina kvalitetnog i obradivog tla. Najveći dio čine pašnjačke površine na plitkim tlima (krški pašnjaci) koje se koriste za košnju i ispašu. Najplodnije tlo se nalazi na otocima Susak i Unije te Drage Bašćanske i Vrbničkog polja na otoku Krku. Aktualan je trend smanjenja poljoprivrednih površina. Tu nastaje opasnost od zapuštanja poljoprivrednih površina zbog smanjenja ispaše što u konačnici dovodi do promjena eko sustava krških pašnjaka.

Obala otoka Krka duga je 189,3 km i tvori brojne uvale, zaljeve, drage i prirodne luke. Koeficijent razvedenosti obale otoka Krka iznosi 2,6. Sjeverni dio otoka čini visoravan na

kojoj prevladava golet. Ističe se najveća špilja na otoku – Biserujka. Špilja je duljine približno 110 metara, a temperatura se kreće od 10 do 13 °C. Središnji dio otoka karakteriziraju brojne vrtače (ponikve) i brdašca koja rijetko prelaze visinu od 200 metara. Osnovu tla čine vapnenačke i dolomitske stijene koje su sklone raspadanju i stvaranju rastresitog tla koje je pomiješano s humusom pogodovalo bujnoj vegetaciji, a time i fauni. U sredini otoka Krka nalaze se dva jezera: Jezero kraj Njivica i Ponikve.

Cres je brdovit otok dug 66 km i širok od 2 do 12 km. Obala otoka je razvedena i duga oko 247,7 km te obiluje mnogim uvalama i šljunkovitim plažama na svom zapadnom i južnom dijelu, dok su sjeverni i istočni dio ovjenčani strmim i surovim stijenama. Obalna naselja obiluju uvalicama, osamljenim plažama i čistim morem. Najviši vrhovi otoka su Gorice (648m) i Sis (638m). Područje Grada obiluje slatkovodnim lokvama. Prirodni vodni resurs je slatkovodno Vransko jezero. Slatka voda iz jezera izuzetne je kakvoće te se koristi za piće. Prostornim planom Primorsko-goranske županije i Prostornim planom uređenja Grada Cresa, za Vransko jezero utvrđen je status vodoopskrbnog rezervata te je čitav sliv jedinstvena zona stroge zaštite, unutar koje je određena prva zona za zahvat vode. Cres karakteriziraju veliki kontrasti između sjevernog submediteranskog dijela s visokim i gustim šumama hrasta medunca, graba, brijesta i kestena i srednjeg i južnog mediteranskog dijela koji obiluje pašnjačkim goletima i gustom makijom.

Otok Lošinj površine 74,37 km² dug je 31 km. Sjeverni dio otoka je viši vapnenački greben, srednji je niži i razvedeniji, a južni viši se spušta do uvale Mrtvaška. Obala otoka u dužini od 112,2 km ima indeks razvedenosti 3.7 po čemu zauzima drugo/treće mjesto među hrvatskim otocima. Najviši vrh otoka je Televrina (588 m) na planini Osoršćica. Flora je u cjelini vazdazelena, a na sjevernom dijelu (Osoršćica) pojavljuje se listopadna vegetacija (submediteranska vegetacija). Otok Lošinj je bezvodan.

Krajobraz otoka Krka obuhvaća krajobraz strmih litica izloženih buri, velikih morskih uvala plitkih površina, pjeskovitih područja, urbani, šumovit i zamočvareni krajobraz. Posebno se ističe antropogeni utjecaj na oblikovanje krajobraza na ovom dijelu LAG Kvarnerski otoci. Područje Lošinja karakterizira blaga klime, guste borove šume i brojne biljne vrste. Otok Cres je tipično krško područje u kojem su karbonatne stijene (vapnenci i dolomiti) vodopropusni medij. Značajan je krajobraz Vranskog jezera te krajobrazi kamenjarskih pašnjaka i strmih litica. Također su značajni vrijedni šumski krajobrazi šuma na Tramuntani i Punta Križu.

More

Prostor Kvarnera je dio potopljenog dinarskog krša i rasprostire se između istarske i vinodolsko-velebitske obale. Dubina mora, na zapadnom dijelu Kvarnera, iznosi prosječno 50-60 m, a istočnog 60-80 m. Morski akvatorij područja LAG-a Kvarnerski otoci karakterizira najniža temperatura mora u veljači i ožujku 10,5 °C, a maksimalna može iznositi u kolovozu do 26 °C. Prozirnost mora na području LAG-a prosječno varira između 7 i 32 metara. Morsko dno je manjim dijelom kamenito, a većim dijelom pokriveno rahlim sedimentima. Na obalno hridinasto dno nastavlja se kamenito, pjeskovito-muljevito dno te razni tipovi pjeskovito-ljuštornih ili detritičkih dna. Muljevita dna nalaze se na većim dubinama i u svim područjima gdje je strujanje mora smanjeno.

Dosadašnji trendovi porasta razine mora u Jadranu ubrzani su u posljednjem kraćem razdoblju (1993.-2009.) u odnosu na dulje razdoblje (1955.-2009.), što ukazuje na ubrzani porast srednje razine Jadranskog mora u novije vrijeme. Ukoliko se ovakav trend promjene nastavi, to će značiti porast razine mora od oko 40 cm u sljedećih sto godina. Ovo je u skladu

s ranijim procjenama IPCC-ja koje su davale globalni porast razine mora od 2000. do 2100. između 20 i 50 cm (IPCC, 2007). Spomenuti porast razine mora značajno će ugroziti naselja uz obalu, dovodeći u pitanje starogradske jezgre, rive i marine, ali i prirodna staništa nekih životinja. Najviše će ugrožena biti područja s niskom obalom.

Na klimatska obilježja područja LAG-a Kvarnerski otoci značajno utječe kontinentalno zaleđe i Jadransko more, a karakteriziraju ih blage i kišne zime i topla i suha ljeta. Otoci Krk i Cres i ostali manji otoci imaju umjerenu toplu, vlažnu klimu s vrućim ljetom (Cfa). Reljefno viši dijelovi otoka Krka (jugozapadni dio) i Cresa (sjeverni unutrašnji dio) imaju umjereno toplu vlažnu klimu s toplim ljetom (Cfb - srednja temperatura zraka najtoplijeg mjeseca niža je 22 °C). Svojstva prave sredozemne klime (Csa – sredozemna klima s vrućim ljetom) pokazuje jedino južni dio Lošinja. Od svih klimatskih elemenata, najveći utjecaj na distribuciju naselja i naseljenost na otoku predstavlja vjetar. Bura i jugo tako zauzimaju udio od 70% svih vjetrova na otoku.

Prosječna godišnja temperatura u rasponu je 14-15 °C. Najtopliji mjesec je srpanj sa prosječnom temperaturom od 24 °C – 25 °C, a najhladniji siječanj. Prosječna količina oborina u vegetacijskom razdoblju (travanj - listopad) je 400 – 500 mm. Godišnje osunčanje je 2200 - 2300 h. Godišnje je u prosjeku manje od 5 dana sa snježnim pokrivačem. Od vjetrova na ovom području, značajna je bura iz sjevernog i sjeveroistočnog smjera s udarima brzine do 40 m/s te jugo iz južnog i jugoistočnog smjera brzine do 8 m/s.

Porast temperature zraka, produljenje sušne sezone ljeti, veći broj toplih noći i vrućih dana negativno će utjecati na brojni biljni i životinjski svijet. Zbog porasta temperature mora posebno će ugroženi biti morski organizmi, ribe, rakovi, školjke, alge i koralji. Osim toga, nove i invazivnije vrste morskih algi i riba već su počele nastanjivati područje Jadrana, a idućih godina očekuje se daljnje širenje invazivnih vrsta.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje LAG-a Kvarnerski otoci prožeto je raznim kulturno-povijesnim dobrima koja se protežu cijelim teritorijalnim područjem LAG-a. Neka od najznačajnijih kulturnih dobara koja treba istaknuti na području Grada Krka su: Arheološki ostaci romaničke crkvice titulara sv. Sofije, Arheološko nalazište antičke nekropole, ranokršćanske cemetrijalne i benediktinske opatijske crkve sv. Lovre s grobljanskim arealom, Crkva Majke Božje od zdravlja, Franjevački samostanski kompleks sv. Franje Asiškog, Kasnoantički gradski bedem u cjelini s međuprostorom i renesansnim bedemima, Kaštel, Kompleks Katedrale Uznesenja Blažene Djevice Marije i crkve sv. Kvirina i Kulturno-povijesna urbanistička cjelina grada Krka.

Od zaštićene nepokretne kulturno-povijesne baštine u Gradu Cresu treba istaknuti ruralno-urbane cjeline te bogatstvo sakralnih građevina, posebno crkvi, kapela i samostana, ali i palača. Mnoge sakralne građevine nisu registrirane kao zaštićene, ali su dokumentirane i prepoznate kao važni spomenici graditeljstva, pri čemu se posebno ističu brojne kapele i ostaci kapela. Najznačajnije kulturno-povijesne građevine u Cresu su: troja gradska vrata, Bragadina, Marcela i vrata Sv. Mikule iz 16. st., Okrugla, ugaona kula na sjeverozapadnom dijelu grada, Crkva Sv. Izidora iz 12. st., niz gotičkih, kasnogotičkih i renesansnih crkvice i crkava od kojih je najznačajnija crkva Sv. Marije Snježne iz 16. st. i zvonikom iz 18. st.,

gradska lođa sa stupom sramote, Franjevački samostan iz približno 1300 g. s crkvom Sv. Franje iz 14. st. i zvonikom iz 18. st., ženski benediktinski samostan iz 15. st., palača obitelji Petris iz 15. st. u kojoj je smješten muzej i niz drugih renesansnih palača creskih plemenitih obitelji. Od zaštićene pokretne kulturno-povijesne baštine ističe se bogatstvo crkvenog inventara i predmeta, arheološka zbirka amfora s rta Pernat i arheološka zbirka, dok se od etnografskih predmeta izdvajaju narodne nošnje.

Otok Lošinj poznat je po izuzetno vrijednoj i bogatoj kulturno-povijesnoj baštini s dugom tradicijom. Na njemu se nalaze povijesna naselja i/ili dijelovi naselja koji imaju županijski značaj, zatim kulturno povijesne cjeline kao i arheološki kopneni i podvodni lokaliteti. Arheološke i hidro arheološke zone i lokaliteti ukazuju na burnu prošlost otoka na kojem se nalaze prapovijesne građevine, vile rustike, bizantske i venecijanske utvrde te olupine potopljenih brodova. U Malom Lošnju od značajnih kulturnih dobara ističu Arheološka zona Oruda i Palacol, Urbana cjelina grada Mali Lošinj, Arheološko nalazište sv. Platon, Kulturno-povijesna cjelina zaselka Veli Tržić i Osor, Ruralna kulturno-povijesna cjelina naselja Susak, Palača Fritzy u kojoj se čuva umjetnička zbirka hrvatskih umjetnika, Zbirka starih majstora Piperata, Zvezdarnica Manora, kao i Muzejsko galerijski prostor Kula u Velom Lošnju.

U Općini Baška posebno treba istaknuti, od pokretne zaštićene kulturne baštine, Baščansku ploču, oltar sv. Križa u crkvi sv. Križa, zatim ulomci oltara iz crkve sv. Lucije, oltar "Pohoda BDM sv. Elizabeti", dok od nepokretnih kulturnih dobara treba istaknuti Kulturno-povijesnu cjelinu naselja sv. Juraj i Bernardovi, Crkvu sv. Lucije s benediktinskom opatijom, kulturno-povijesnu ruralnu cjelinu Jurandvor te Arheološku zonu Korintija, Bosar-Sokoli, arheološko nalazište crkve sv. Nikole i grobnice, kulturno-povijesnu cjelinu grada Baške, podmorsko arheološko nalazište, Crkva sv. Lovre i arheološki ostaci, Crkva sv. Nikole biskupa, sklop kuća, stambeno – gospodarski sklop "Kačića dvori", zgrada stare škole, Draga Baščanska etnozona Sveti Juraj.

Općina Dobrinj ima Kulturno-povijesnu urbanističku cjelinu grada Dobrinj, etnozonu naselja Čižići, etnografsku zonu Dolovo, ruralnu cjelinu naselja Dolova, Gabonjin, Klimno te arheološku zonu za Zidine-Mirine.

Zatim u Općini Malinska od kulturno-povijesne baštine treba istaknuti etnografsku zonu Dubašnica, etnozonu Miholjice – Semenje, etnozonu Seršići – Sv. Vid te ruralnu cjelinu naselja Sv. Vid. Kulturno-povijesna baština općine Omišalj ističe se Starom gradskom cjelinom Omišlja s Crkvom Uznesenja Marijina, Fulfinum, Ranokršćanska bazilika na Mirinama, Kurilovo, Mohorov, Voz, Otok Sv. Marko, Fortičina, Poje.

U Općini Punat postoje ruralna cjelina naselja Punat, povijesna građevina-etnološka baština, toš, povijesna građevina-memorijalna baština rodna zgrada revolucionara Petra Franolića, hidroarheološka baština-lokalitet otok Galun, Stara Baška.

Općina Vrbnik bogata je kulturno – povijesnim nasljeđem koje je dijelom registrirano i zaštićeno kao nepokretni spomenici kulture a to su Povijesna jezgra Vrbnika (urbana cjelina), Zaselak Glavica (ruralna cjelina), Etnozona Risika – Paprata, Etnozona Risika – Dolinje selo, Etnozona Misučajnica, Kuća Volarić – etnološki objekt, Crkva Sv. Ivana Krstitelja i Crkva Sv. Jurja.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

Popis svih zaštićenih kulturno-povijesnih dobara nalazi se u Prilogu 2. „Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a“

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Grad Cres	n/p	navedeno u prilogu 2	n/p	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Grad Krk	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Grad Mali Lošinj	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p
Općina Baška	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	navedeno u prilogu	n/p	n/p
Općina Dobrinj	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Općina Malinska	n/p	navedeno u prilogu	n/p	0	n/p	n/p	n/p
Općina Omišalj	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Općina Punat	n/p	navedeno u prilogu	n/p	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Općina Vrbnik	n/p	navedeno u prilogu	navedeno u prilogu	navedeno u prilogu	n/p	n/p	n/p
Ukupno LAG	0	27	3	39	4	1	0

Izvor: Ministarstvo kulture i medija

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Teritorijalno područje LAG-a Kvarnerski otoci ubraja se, florom i faunom, među najbogatije i raznolikije područje. Otoci Cres, Krk i Lošinj brojem od preko 1300 biljnih vrsta prelaze sveukupan broj vrsta biljaka nekih europskih država. Velik broj čine reliktni i endemične biljke. Lošinjski akvatorij predložen je za proglašenje rezervatom dupina jer su u velikoj mjeri prisutni.

Na području LAG-a nalaze se i 4 posebna ornitološka rezervata koji su uvršteni u Popis značajnih ornitoloških područja u Europi (*Important Bird Areas in Europe*), a najznačajnija vrsta koja obitava na ovom području je bjeloglavi sup koji živi kao strvinar na ekstenzivnim

pašnjacima. Bjeloglavi sup kao ugrožena vrsta vrlo je značajna za prirodnu bioraznolikost područja.

Zakonom o zaštiti prirode zaštićena područja prirode u kategoriji: *Posebni rezervat* su Glavine - Mala Luka – posebni rezervat ornitološki (Općina Baška); Otok Prvić – posebni rezervat ornitološki (Općina Baška); Fojiška - Pod Predošćica – posebni rezervat ornitološki (Grad Cres); Mali bok – Koromačna - posebni rezervat ornitološki (Grad Cres); Glavotok - posebni rezervat šumske vegetacije (Grad Krk); Košljun - posebni rezervat šumske vegetacije (Grad Krk); u kategoriji *Park šuma*: Čikat (Grad Mali Lošinj); Pod Javori (Grad Mali Lošinj) te u kategoriji *Spomenik prirode*: Sveti Petar, stari hrast – pojedinačni primjerak drveća (Grad Cres).

Svim zaštićenim područjima upravlja županijska Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode „Priroda“. Objekti prirodne baštine imaju veliki rekreacijski potencijal koji bi se morao iskoristiti radi poticanja njihove proaktivne zaštite istih. Uključivanje prirodne baštine u svakodnevne aktivnosti osigurava dugoročnu zaštitu i održivost iste.

Natura 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Prema NATURA 2000 na području LAG Kvarnerski otoci, SCI3 područja zauzimaju 136.605,18 ha ili 29,88% površine LAG-a, a SPA područja zauzimaju površinu od 101.814,80 ha ili 22,7% površine. S obzirom da se ove dvije razine zaštite dijelom preklapaju zaštićena površina iznosi 152.709,77 ha ili 33,40%. Na području LAG-a kao i cijele PGŽ očekuje se nepovoljan utjecaj klimatskih promjena koje mogu utjecati na šumske ekosustave (opasnost od požara) i na morske ekosustave zbog povišenja temperature mora i češćih anoksičnih uvjeta u plićacima. Klimatske promjene donose nove izazove s kojima se Društvo mora uhvatiti u koštac kako bi se očuvala bioraznolikost i cjelokupni ekosustav. Stoga je potrebno razvijati mjere koje će doprinosti smanjenju utjecaja klimatskih promjena na području LAG-a.

Također je potrebno razvijati planove upravljanja područjima NATURA 2000. Potrebno je razvijati i mjere koje će u svrhu razvijanja nepoljoprivrednih djelatnosti prezentirati postojeću prirodnu baštinu na području LAG Kvarnerski otoci.

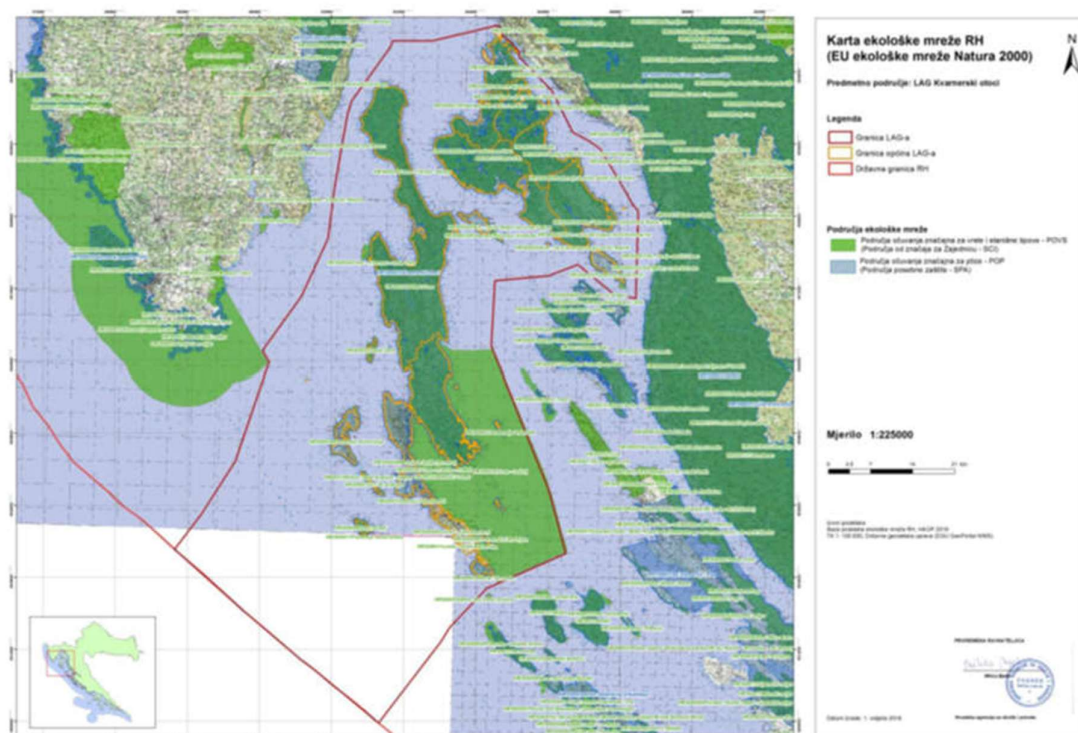
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Posebni rezervat	Fojiška	514,69	1986	Cres
Spomenik prirode	Hrast u Svetom Petru	0	1997	Cres
Posebni rezervat	Glavine – Mala luka	1143,07	1970	Krk
Posebni rezervat	Mali bok - Koromočna	796,64	1986	Cres
Posebni rezervat	Otočić Košljun	7,44	1969	Krk
Park šuma	Čikat	221,07	1992	Lošinj
Park šuma	Pod Javori	40,66	1993	Lošinj
Posebni rezervat	Glavotok	1,57	1969	Krk

Posebni rezervat	Prvić i Grgurov kanal	5760,19	1972	Krk
Ukupno LAG	9			

Izvor: *Biportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja*

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Prometna dostupnost otoka nužan je preduvjet funkcionalne i fizičke integriranosti otočnog prostora s kopnom i otoka međusobno, kao jednog od temeljnih načela otočne i regionalne razvojne politike Republike Hrvatske.

Pomorski prijevoz ima najznačajniju ulogu u otočnoj prometnoj strukturi i u najvećoj mjeri odnosi se na povezivanje otoka s kopnom. Uz trajektni prijevoz kvaliteta infrastrukture morskih luka jedan je od osnovnih preduvjeta za razvoj obalnog linijskog prometa i dostupnost otoka. Na području LAG-a lukama upravljaju tri županijske lučke uprave: Krk, Cres i Mali Lošinj. Zbog značajnog turističkog rasta, razvoj nautičkog turizma od velikog je značaja za predmetno područje, a očigledan je nedostatak nautičkih vezova i područja za legalno sidrenje.

Najvažnija prometna značajka LAG-a Kvarnerski otoci je njegova prometna povezanost s kopnom. Otok Krk povezan je kopnom preko Krčkog mosta koji je žila kucavica čitavog područja, a dio je glavne prometnice poznatije pod nazivom Krčka magistrala. Državne ceste povezuju sve otoke bilo cestom, trajektom ili mostom. Cestovna mreža trenutno zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva, ali u turističkoj sezoni, pri čemu dolazi do slijevanja velikog broja raznih prijevoznih sredstava, potrebna je modernizacija i obnova određenih puteva. Uz obnovu i razvoj prometnica, vrlo je važno povećati broj javnih i parkirnih mjesta.

Putnički zračni promet na otocima je organiziran u zračnim lukama na Krku, Lošinju i Unije. Osim zračne luke na Krku koja služi za potrebe grada Rijeke i na kojoj se održavaju cjelogodišnje domaće i međunarodne linije, Unije i Lošinj koriste se uglavnom od ožujka do listopada te je njihova namjena prvenstveno turistička. Heliiodromi na otocima primarno služe u svrhu hitne medicinske skrbi kako bi se osigurao prijevoz hitnih pacijenata helikopterima do bolničkih centara na kopnu. U Malom Lošinju se nalazi i pristanište za hidroavione.

Standard pružanja vodnih usluga na otocima nije na odgovarajućoj razini i zaostaje za standardom pružanja vodnih usluga u Republici Hrvatskoj, stoga je utvrđena potreba za unaprjeđenjem sustava javne vodoopskrbe i odvodnje. Opskrba vodom zadovoljavajuća je van sezone, ali u visokoj sezoni dolazi do nemogućnosti isporuke vode. Postizanje standarda pružanja vodnih usluga osiguravanjem dovoljnih količina vode namijenjene za ljudsku potrošnju te uspostave sustava prikupljanja i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda iz kućanstava i gospodarskih objekata od velikog su značaja za zdravlje i sigurnost otočnog stanovništva, proizvodnju hrane, razvoj niza gospodarskih djelatnosti, od kojih najznačajniju ulogu imaju turizam i turističke djelatnosti te u konačnici za zaštitu voda i vodnog okoliša u cjelini.

Mali Lošinj, Cres, Omišalj i Baška imaju najrazvijenije sustave odvodnje otpadnih voda. Na sustav prikupljanja otpadnih voda „Cres“ priključeno je 90% stanovnika, a na sustav „Mali Lošinj“ 71%. Oko 35% stalnog stanovništva otoka Krka i svi veći otočni gospodarski objekti priključeni su na sustav javne odvodnje. Svi ostali koji zasad nemaju mogućnost priključenja na sustav javne odvodnje, otpadne vode iz svojih objekata ispuštaju u septičke taložnice koje se prazne po potrebi. Diljem LAG-a planira se razvoj i izgradnja sustava pročišćavanja otpadnih voda s različitim stupnjem predtretmana i sa 1. ili 2. stupnjem pročišćavanja. Svakako je u budućnosti potrebno još više ulagati u vodoopskrbu i odvodnju.

U svim naseljima organizirano je prikupljanje i odlaganje komunalnog otpada. JLS na otoku Krku komunalni otpad dostavlja na deponiji Treskavac u općini Vrbnik. Na otoku Krku postoji 7 reciklažnih dvorišta, a njihovo je korištenje besplatno za sve građane. Izgradnjom pretovarne stanice, grad Cres više ne odlaže otpad na odlagalište otpada „Pržić“ već se pretovaruje u poluprikolice na pretovornoj stanici i odvozi u CGO „Marišćina“. U 2021. godini sakupljeno je i odvezeno sa pretovarne „Pržić“ u CGO „Marišćina“ ukupno 2.008,68 tona. Od toga je sa područja Grada Cresa zbrinuto 1.814,22 tone miješanog komunalnog otpada. Mali Lošinj komunalni otpad odlaže na deponiju Kalvarija. Županijski centar za gospodarenje otpadom Marišćina središnji je dio integralnog sustava gospodarenja otpadom u Primorsko-goranskoj županiji. Lokalna komunalna društva upravljaju navedenim odlagalištima otpada. Na području LAG-a postupak odvajanja otpada je na vrlo visokoj razini te samim time pokazuje se visoka volja stanovnika u prikupljanju i odvajanju otpada. U narednom razdoblju LAG, iako je svijest stanovnika LAG-a na visokoj razini, potrebno je dodatno jačati aktivnosti vezane uz jačanje svijesti stanovnika o zaštiti okoliša i razvoj sustava prikupljanja korisnog otpada.

Pokrivenost LAG-a električnom mrežom je 100%. Distributivna mreža se stalno unaprjeđuje zbog stalnog porasta potrošnje električne energije. Distributer za obavljanje djelatnosti električne energije za područje je HEP ODS - Elektroprimorje Rijeka. Dužina zračne niskonaponske mreže je 195,6 km dok je dužina podzemne 484,8 km. Na području LAG-a Kvarnerski otoci najznačajniji obnovljivi izvor energije je energija sunca. Ugradnja sunčevih kolektora na postojeće objekte najmanje šteti okolini. Na području Cresa instalirane su tri sunčane elektrane (od kojih jedna javna).

Telekomunikacijski promet na području LAG-a u nepokretnoj i pokretnoj mreži obavlja više različitih operatera. Većina područja LAG-a pokrivena je fiksnom telefonijom kao i dostupnošću mobilne mreže. Iako je izgrađenost telekomunikacijske mreže trenutno zadovoljavajuća, zbog zahtjeva za većim brzinama i kvalitetnijim širokopojasnim uslugama, planira se izgradnja novih građevina radi implementacije novih tehnologija.

Poštanski uredi nalaze se u svim općinama LAG-a. Također poštanski uredi se nalaze i na otocima Ilovik, Susak i Unije. Za redovito odvijanje poštanskog prometa na području LAG-a nadležna je tvrtka Hrvatske pošte d.d. Na području LAG-a Kvarnerski otoci nalazi se više poslovnih zona. Prema uredu državne revizije na području LAG Kvarnerski otoci ukupna površina planiranih i izgrađenih zona je iznosila 142,6 ha.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	n/p
Državna cesta	Km	151,3
Županijska cesta	Km	26,2
Lokalna cesta	Km	86,8
Nerazvrstana cesta	Km	459,9
Željeznička pruga	Km	n/p
Biciklističke staze	Km	500
Međunarodne zračne luke	Broj	2
Ostale zračne luke	Broj	1
Morske luke	Broj	13
Riječne luke	Broj	n/p
Elektr. ener. kablovi	Km	680,4
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	n/p
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	
Plinovod	Km	n/p
Vodovod	Km	813
Kanalizacija	Km	305
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	9
Centri za gospod. otpadom	Broj	3

Izvor: *Jedinice lokalne samouprave, Državni zavod za statistiku, LAG Kvarnerski otoci, HAKOM, za podatke o elektroničko-komunikacijskoj infrastrukturi*

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Na području LAG-a Kvarnerski otoci sustav društvene infrastrukture uglavnom zadovoljava potrebe stanovnika ali mjesta za napredak i razvitak ima te je potrebno težiti prema tome. U sektoru odgoja i predškolskog obrazovanja djeluje 10 dječjih vrtića koji zadovoljavaju trenutne potrebe lokalnog stanovništva.

Na području LAG-a nalazi se dovoljan broj objekata (15) osnovnoškolskog obrazovanja. Na području LAG-a djeluju dvije srednje škole u Malom Lošinj, s ispostavom u Cresu, te u Krku. U sektoru obrazovanja odraslih na ovom području djeluje jedno pučko otvoreno učilište koje se nalazi u gradu Malom Lošinj te osim navedenog na području LAG-a nema viših i visoko školskih obrazovnih ustanova. Na području Primorsko-goranske županije djeluju 22 narodne knjižnice, u 14 gradova i 8 općina. Ukupno 16 knjižnica su samostalne ustanove; 13 u gradovima i 3 u općinama, a 6 su podružnice narodne knjižnice susjednoga grada, temeljem ugovora o obavljanju djelatnosti. Stanovnici gradova i općina koji nemaju knjižnicu na svom prostoru imaju priliku i mogućnost dobiti literaturu za čitanje putem gradskog ili županijskog bibliobusa koji obilazi mjesta udaljena od središnjih knjižnica.

U LAG-u se nalazi velik broj muzeja, galerija i raznih postava koje prikazuju bogatu kulturnu baštinu. Jedan od najznačajnijih eksponata na području nalazi se u Muzeju Apoksiomena (osnivači Grad Mali Lošinj i Republika Hrvatska) u palači Kvarner koji je 2016. godine otvoren radi trajne prezentacije kipa Apoksiomena pronađenog u akvatoriju Malog Lošinja. Primarna zdravstvena skrb je organizirana te trenutno dostatna potrebama stanovnika. Na samom području LAG-a postoje 2 Doma zdravlja, u Krku i Malom Lošinj te 9 općih ambulanti koje teritorijalno pokrivaju sve jedinice lokalne samouprave. Za specifične specijalističke preglede, ipak je potrebno ići do najbliže Rijeke jer specijalističkih ambulanti na području LAG-a ipak nema. Na području LAG-a ukupno je 16 ljekarni od toga 3 javne ljekarne (Krk, Malinska-Dubašnica, Cres), a privatne ljekarne pokrivaju sve jedinice lokalne samouprave. Specijalističke klinike u privatnom sektoru se nalaze u Krku i Malom Lošinj. Palijativna skrb se pruža putem 7 programa na području Cresa, Malinske-Dubašnica i Krka. Socijalna skrb se pruža putem Centara za socijalnu skrb Krk i Cres – Lošinj, a financira iz proračuna Republike Hrvatske.

Na području LAG-a velik je broj društvenih domova te vatrogasnih domova lokalnih DVD-a, objekata vjerskih zajednica koji su prostori za opći društveni razvoj lokalnih zajednica te objekata mjesnih odbora. Na području LAG-a nalazi se 15 različitih sportskih objekata otvorenih za javnost. Također je uređeno 30ak biciklističkih staza, koje se protežu cijelim područjem LAG-a, ukupne dužine preko 500 km. Uz naveden, uređen je i velik broj tematskih staza ukupne dužine 750 km. Veliki broj i duljina biciklističkih i tematskih staza koje se nalaze u svim jedinicama lokalne samouprave dio su turističke ponude. Osim za turizam, tematske i biciklističke staze koristi i velik broj lokalne populacije koja živi u blizini istih.

--

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	34
Kazališta	Broj	0
Kino dvorane	Broj	2
Knjižnice	Broj	10
Muzeji	Broj	3
Vatrogasni dom	Broj	7
Ambulanta	Broj	9
Dom zdravlja	Broj	2
Bolnica	Broj	0
Vrtići	Broj	11
Ostali predškolski objekti	Broj	5
Osnovne škole	Broj	15
Srednje škole	Broj	2
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	15
Sportske građevine (otvorene)	Broj	n/p
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	2
Dom za starije i nemoćne	Broj	3
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	1

Izvor: Jedinice lokalne samouprave, Državni zavod za statistiku, LAG Kvarnerski otoci

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Najbolji pokazatelj za stanje gospodarstva odnosno razinu razvoja područja LAG-a jest pogled na tablicu 6. Osnovni razvojni pokazatelji LAG-a. Može se vidjeti da je svih 9 općina/ gradova na području LAG-a svrstano u najvišu osmu skupinu razvijenosti. Ocijenjeno je kako je to područje jedno od najrazvijenijih područja Republike Hrvatske. Ukupno je 63 JLS na razini RH svrstano u tu skupinu, a to znači da LAG u svom sastavu ima 12,7% najrazvijenijih jedinica JLS u RH.

Na području LAG-a prema podacima poslovnog portala *infobiz.fina.hr*, na dan 31.12.2021. godine djelovalo je 1.371 poduzetnika koji su zapošljavali 8.157 djelatnika i ostvarili ukupan prihod od 5,07 milijardi kuna te dobit od 264,48 milijuna kuna. Od ukupnog broja poduzeća 92% su mikro poduzetnici, 7% su mali i ostatak čine srednji poduzetnici. Kretanje broja

subjekata u periodu od 2017. do 2021. godine može se opisati kao trend rasta u prosjeku za 12% godišnje. Što se tiče područja djelatnosti, najveći broj subjekata registriran je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, potom u djelatnosti građevinarstva, potom trgovini na veliko i malo - popravak motornih vozila i motocikala, nadalje u području stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti. Vodeći gospodarski sektori na području LAG-a mjereni su prema veličini ostvarenih prihoda i dobiti. Najveće prihode ostvarila je djelatnost građevinarstva, a najveću dobit djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Broj zaposlenih je na području LAG-a u 2017., 2018. i 2019. godini bilježio rast dok se u 2020. godini dogodio pad broja zaposlenih na razinu 2017. godine zbog globalne pandemije Covid - 19 koja je u najvećoj mjeri pogodila turistički sektor pa tako i djelatnost u kojoj je najveći broj zaposlenika na području LAG-a. Prema podacima za 2021. godinu broj zaposlenika gotovo je dostigao onu brojku iz 2019. godine što ukazuje na evidentan oporavak gospodarstva u turističkom sektoru toliko značajnom za gradove i općine triju otoka LAG-a.

Kada se govori o turizmu kao ključnom gospodarskom sektoru područja LAG-a potrebno je navesti najvažnije podatke o toj grani gospodarstva. Prema podacima državnog zavoda za statistiku na području LAG-a je u 2021. godini zabilježen dolazak turista od ukupno 1.050.624, a noćenja je bilo 6.620.904. To je u odnosu na 2020. godinu rast dolazaka od 68% i noćenja 63%. Sezona 2020. godine bila je najviše pogođena restrikcijama zbog pandemije Covid - 19 što je dalo vrlo loše turističke rezultate u toj godini. 2021. bilježi oporavak, ali ti brojevi su na razini tek 2015. godine. U narednim godinama očekuje se potpuni oporavak turističkog gospodarstva, štoviše još bolji rezultati nego u godinama prije pandemije.

Osim poduzetništva kao glavnog pokretača društvenog razvoja, za područje LAG-a važno je napomenuti kako razvoju snažno doprinosi i obrtništvo. Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, Udruženja obrtnika Cres i Lošinj, na području Cresa i Lošinja je u 2020. godini registrirano 190 obrta i ta brojka je ista kao i godinu prije. Prema pretežnoj djelatnosti najviše ih je registrirano za uslužne djelatnosti (169), dok je za proizvodnu djelatnost registriran 21 obrt. Također značajan broj obrta djeluje u području poljoprivrede, ribarstva i marikulture.

Podaci Udruženja obrtnika otoka Krka su nešto drugačije strukturirani u odnosu na podatke koji su dobiveni od UO Cres i Lošinj jer ne postoji zakonska, pa tako ni statutarna, obveza Udruženja za obradom/vođenjem statističkih podataka o aktivnim obrtima/obrtnicima sukladno postavljenom Upitu. Stoga, Udruženje ne posjeduje automatizirani sustav obrade zbirnih (statističkih) podataka po pojedinim djelatnostima/gospodarskim aktivnostima kojima se obrtnici bave, pa slijedom toga ni pripadajuću "arhivu" (statističkih) podataka iz proteklih razdoblja o obrtima/obrtnicima, već se u "ad hoc" situacijama isti "*ručno/pješice*" prebrojavaju/obrađuju. Raspoloživi su podaci za 2017. i 2021. godinu za sve općine i gradove na otoku Krku stoga se oni mogu usporediti i može se vidjeti da je u svakom gradu odnosno općini broj obrtnika u 2021. u odnosu na 2017. godinu porastao, osim u općini Vrbnik. Ukupan broj obrtnika u 2021. godini na otoku Krku bio je 1.370 obrtnika, što je za 15% više nego u 2017. godini. Prema podacima iz dinamičke baze podataka informatičkog sustava AIDA u 2019. godini na otoku Krku djelovalo je 1.298 obrtnika, dok je stanje na dan 27.09.2022. bilo 1.445 obrta. Evidentan je konstantan rast broja obrtnika na otocima.

Kada se govori o strukturi poljoprivrednih gospodarstava, prema organizacijskom obliku na području LAG-a djeluje 1054 OPG-a, 195 SOPG-a, 25 obrta, 41 trgovačko društvo, 6 zadruga te 4 ostale pravne osobe.

Što se tiče ekonomske veličine gospodarstava na LAG području, 70% poljoprivrednih gospodarstava spada u veličinu do 3.000 EUR. 17% gospodarstava spada u veličinu od 3.001-8.000 EUR, 6% spada u veličinu od 8.001-15.000 EUR, 5% u raspon veličine od 15.001-50.000 EUR i 1% u veličinu od 50.001-100.000 EUR. Samo je 4 poljoprivredna gospodarstva svrstano u najveću veličinu od 100.001 EUR i više.

Kao i u drugim područjima veoma je veliki broj OPG-a koji nemaju niti jednog člana, čak njih 519, što čini 49% svih OPG-ova. Obrazovna i dobna struktura nositelja gospodarstva svih organizacijskih oblika je dobra. Za 34% nositelja gospodarstva nema podataka o školskoj spremi. Ukupno gledajući, 743 nositelja gospodarstva je obrazovano i ima završenu srednju školu ili visokoškolsko obrazovanje. Od ukupnog broja njih 118 ili 9% ima završenu samo osnovnu školu, a manje od 1% ima nezavršenu osnovnu školu. U dobi do 65 godina je 814 nositelja poljoprivrednih gospodarstava ili 61%.

Na području LAG-a najznačajnije poljoprivredne kulture su maslina i vinova loza te lavanda. Od zaštićenih proizvoda na području LAG-a u 2014. i 2015. godini zaštićeni su proizvodi Krčki pršut (oznaka zemljopisnog podrijetla) te oznakom izvornosti su zaštićeni proizvodi Krčko malinovo ulje i ekstra djevičansko maslinovo ulje Cres, koji su zaštićeni i na EU razini.

U stočarstvu je najzastupljeniji uzgoj ovaca kojih na području LAG-a ima 27.117 grla. Uzgoj ovaca je krajnje ekstenzivan i odvija se na krškim pašnjacima. Na otocima Krk i Cres uzgajaju se izvorne pasmine - krčka i creska ovca koje su omogućile opstanak bjeloglavom supu. Creska i krčka ovca uzgaja se radi mesa. Pored ovaca, uzgajaju se još i koze, goveda, svinje, magarci i konji.

Pčelarstvo također postaje sve značajniji izvor prihoda i danas na području LAG-a postoji 3430 pčela odnosno pčelinjih zajednica što čini 18% od ukupnog broja košnica u PGŽ. U odnosu na posljednje promatrano razdoblje iz prethodne LRS može se vidjeti da je broj košnica porastao sa 1.722 na 3.430.

Jedan od problema koji se javlja na području LAG-a je zapuštenost poljoprivrednih površina uslijed usitnjenosti parcela i neriješenih imovinsko-pravnih odnosa. Na području LAG-a ukupna poljoprivredna površina je 6.350 hektara na 7.367 parcela. Najveći dio površine, čak 84%, odnosi se na krške pašnjake, 8% odnosi se na maslinike i 2% na vinograde.

Potrebno je nastaviti s usmjeravanjem poljoprivredne proizvodnje prema onim proizvodima koji se mogu plasirati na lokalnom tržištu omogućujući zdravu prehranu vlastitog stanovništva, plasmana proizvoda kao dijela turističke ponude te očuvanja poljoprivredne proizvodnje kao čimbenika revitalizacije ruralnih prostora, očuvanja postojeće ekološke ravnoteže te očuvanja kulturne baštine prostora. Najveću prijetnju poljoprivredi predstavlja alohtona divljač - smeđi medvjed (koji dopliva do otoka Krka), divlja svinja te jelen lopatar koji su uneseni u lovišta, a danas rasprostranjeni na cijelom prostoru LAG-a te čagljevi. Ova divljač pravi velike štete u poljoprivrednoj proizvodnji, oštećuje suhozide, ugrožava ravnotežu eko sustava te predstavlja i prijetnju turizmu.

Ovaj problem se do sada nije riješio, ali svakodnevnim radom i naporima, potiče se zajedničko rješavanje različitih izazova. Jedino kvalitetnom suradnjom između svih dionika. između lovaca i poljoprivrednika, može se pronaći adekvatno rješenje koje će zadovoljiti sve strane.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Baška	8	111,93	4.419,38	1.563,77	0,06554	103,39	231,90	0,258964
Cres	8	111,395	4.818,13	877,34	0,04183	101,12	151,80	0,216352
Dobrinj	8	109,751	4.409,69	760,32	0,05385	119,47	219,40	0,196016
Krk	8	113,722	4.677,27	856,01	0,04852	113,58	138,20	0,24586
Mali Lošinj	8	111,493	4.659,51	875,94	0,06363	101,06	122,20	0,214952
Malinska-Dubašnica	8	115,117	4.106,58	1.186,42	0,06232	125,08	166,80	0,2688
Omišalj	8	115,363	5.072,21	1.142,45	0,10034	105,39	112,70	0,284171
Punat	8	113,245	4.775,09	1.037,18	0,06333	106,75	155,00	0,24835
Vrbnik	8	110,195	4.585,12	808,57	0,04371	100,99	183,60	0,239832
Ukupno LAG	n/p	n/p	4.613,66	1.012,00	0,06034	108,54	164,62	0,24147

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	196	0	470	67	443	1535	1415	474	1971	34	108	61	267	219	301	746	409	197	55	0	0	8.968
2019.	203	0	433	55	469	1454	1379	509	1803	44	82	53	342	238	251	750	382	193	54	0	0	8.694
2020.	160	0	493	69	486	1634	1379	513	1672	35	118	58	289	335	389	767	446	203	71	0	0	9.117

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj poduzetnika ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	74	3	106	12	8	194	252	77	375	38	4	130	154	155	0	15	12	40	29	0	0	1.678
2019.	74	3	108	13	9	216	247	80	387	45	4	134	165	162	0	14	12	42	30	0	0	1.745
2020.	74	2	103	12	9	240	237	82	398	46	4	128	170	162	0	12	14	40	32	0	0	1.765

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	21	165	186
2019.	21	169	190
2020.	21	169	190

Izvor: Hrvatska obrtnička komora

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Baška	56	5	1	2	0	0	1
Cres	217	20	2	7	2	1	42
Dobrinj	40	12	0	1	0	0	2
Krk	186	29	8	6	1	2	2
Mali Lošinj	260	50	5	14	2	0	24
Malinska - Dubašnica	65	9	3	1	0	0	2
Omišalj	22	11	1	1	0	0	0
Punat	78	11	2	2	0	1	1
Vrbnik	130	48	3	7	1	0	2
Ukupno LAG	1.054	195	25	41	6	4	76

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – AGRONET, Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Baška	40	8	1	10	2	1
Cres	138	61	26	24	1	1
Dobrinj	44	7	0	1	0	0
Krk	187	28	12	7	1	1
Mali Lošinj	251	45	27	15	2	0
Malinska-Dubašnica	53	24	4	1	2	0
Omišalj	28	3	3	1	0	0
Punat	66	14	4	10	0	0
Vrbnik	135	44	8	5	1	1
Ukupno LAG	942	234	85	74	9	4

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Baška	720,48	304	0,36	0,64	24,48	1,65	688,17	1,02	1.206,10
Cres	2229,79	2141	1,25	2,11	0,02	197,63	1977,89	6,99	6.412,00
Dobrinj	68,51	156	4,81	0,51	0,6	7,89	53,81	0,36	2.038,18
Krk	784,01	1184	15,95	2,84	1,24	163,33	562,55	14,29	5.955,58
Mali Lošinj	1534,22	1055	80,84	8,08	5,29	116,48	1265,04	23,73	8.885,63
Malinska-Dubašnica	103,94	372	21,28	1,29	0,04	17,12	58,03	4,32	1.858,19
Omišalj	109,92	49	n/p	0,34	0,18	0,65	96,75	11,91	769,08
Punat	430,07	213	n/p	0,18	0,38	10,13	414,59	0,4	148,38
Vrbnik	369,57	1893	7,97	1,01	112,08	21,1	217,2	4,33	995,54
Ukupno LAG	6350,51	7367	132,46	17	144,31	535,98	5334,03	67,35	28.266,68

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo, br. grla	Ovca, br. grla	Koza, br. grla	Konj, br. grla	Svinja, br. grla	Perad, br. grla	Magarac, br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Baška	13	4,504	0	1	0	0	5	138
Cres	0	9,966	128	4	0	50	12	646
Dobrinj	41	194	34	3	10	80	4	72
Krk	59	2,743	81	5	95	20,713	21	564
Mali Lošinj	53	4,050	121	3	0	1,551	24	890
Malinska-Dubašnica	119	1,109	55	1	0	813	1	142
Omišalj	16	401	45	14	0	45	3	172

Punat	12	2,319	2	1	2	700	0	686
Vrbnik	32	1,831	12	4	0	5,090	7	138
Ukupno LAG	332	27,117	478	36	107	29,042	77	3,448

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Baška	180.491	10.998	169.493	1.006.649	36.455	970.194	180.017	10.441	169.576	996.474	37.933	958.541	86.855	9.422	77.433	512.447	35.466	476.981
Cres	126.583	6.521	120.062	908.175	33.220	874.955	126.811	7.439	119.372	906.960	38.461	868.499	63.467	7.490	55.977	480.156	36.995	443.161
Dobrinj	64.273	1.959	62.314	424.090	10.094	413.996	64.713	2.407	62.306	422.790	12.468	410.322	39.141	3.176	35.965	267.193	15.250	251.943
Krk	229.719	8.745	220.974	1.312.134	36.634	1.275.500	234.785	9.514	225.271	1.320.305	39.764	1.280.541	113.580	11.902	101.678	686.363	44.039	642.324
Mali Lošinj	296.695	41.797	254.898	1.995.880	199.323	1.796.557	294.898	45.999	248.899	1.969.220	213.898	1.755.322	128.618	25.989	102.629	968.775	140.443	828.332
Malinska- Dubašnica	114.317	11.407	102.910	672.524	49.649	622.875	116.197	11.991	104.206	677.458	51.293	626.165	60.929	12.625	48.304	373.013	54.147	318.866
Omišalj	142.856	9.496	133.360	776.342	44.685	731.657	157.563	11.336	146.227	836.026	47.773	788.253	64.876	10.391	54.485	376.553	44.294	332.259
Punat	142.856	9.496	133.360	776.342	44.685	731.657	110.245	5.396	104.849	599.723	22.740	576.983	56.653	5.381	51.272	328.148	23.620	304.528
Vrbnik	18.706	1.021	17.685	110.582	3.395	107.187	19.493	1.178	18.315	110.458	3.661	106.797	10.790	1.479	9.311	66.123	4.479	61.644
Ukupno LAG	1.316.496	101.440	1.215.056	7.982.718	458.140	7.524.578	1.304.722	105.701	1.199.021	7.839.414	467.991	7.371.423	624.909	87.855	537.054	4.058.771	398.733	3.660.038

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																														
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U	M	Z	U				
Baška	0	0	0	3	2	5	2	2	4	2	3	5	2	2	4	1	5	6	4	3	7	2	1	3	3	1	3	2	1	2	39
Cres	0	1	1	1	0	2	2	4	6	5	7	12	1	4	5	2	3	5	0	4	5	3	3	6	2	3	4	2	3	6	51
Dobrinj	2	1	3	3	1	3	1	2	3	3	5	9	1	4	6	2	3	4	1	3	4	2	1	3	2	4	7	2	2	4	45
Krk	1	1	2	8	6	14	11	10	21	10	12	21	6	10	17	5	13	18	8	8	16	4	5	9	15	8	23	7	6	12	153
Mali Lošinj	3	2	5	7	10	17	10	14	24	5	10	15	10	8	18	9	12	21	8	7	16	7	12	19	10	9	19	12	15	27	179
Malinska- Dubašnica	3	1	3	3	3	6	7	5	12	5	4	9	3	4	7	4	4	5	8	4	3	7	10	3	13	2	4	6		6	78
Omišalj	1	0	1	5	4	9	4	9	13	3	7	10	9	7	16	6	6	11	4	8	12	3	3	7	4	3	7	3	3	6	89
Punat	1	1	2	1	3	5	3	4	7	2	2	4	3	4	7	2	2	4	3	2	5	4	3	7	2	3	5	1	2	3	49
Vrbnik	0	0	0	0	1	1	1	3	4	0	2	2	1	3	4	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	2	16
Ukupno LAG	9	7	16	30	31	60	41	54	95	35	52	87	37	46	83	31	46	77	31	40	72	29	32	61	47	34	81	32	37	68	699

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://statistika.hzz.hr/>)

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																																	
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64			65 i više			ukupno
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Baška	2	2	4	16	13	29	36	37	73	38	43	81	45	42	87	30	38	68	56	27	83	35	31	66	35	16	51	9	6	15	1	1	2	55
Cres	7	0	7	32	21	53	80	69	149	81	73	154	73	51	124	95	65	160	94	80	174	102	88	190	97	37	134	32	12	44	5	2	7	119
Dobrinj	5	4	9	23	20	43	48	36	84	58	35	93	52	35	87	59	39	98	49	47	96	62	45	107	62	19	81	26	4	30	7	3	10	73
Krk	9	7	16	124	73	197	169	160	329	236	163	399	178	157	335	171	147	318	186	165	351	181	146	327	170	79	249	66	17	83	23	7	30	263
Mali Lošinj	21	4	25	90	73	163	208	179	387	234	161	395	198	159	357	202	205	407	249	282	531	283	284	567	264	104	368	68	23	91	12	23	35	332
Malinska - Dubašnica	4	2	6	44	25	69	77	76	153	79	77	156	76	63	139	68	62	130	87	68	155	74	59	133	67	28	95	31	14	45	7	4	11	109
Omišalj	4	2	6	48	33	81	95	76	171	114	76	190	57	43	100	47	62	109	89	102	191	130	114	244	121	51	172	49	15	64	6	3	9	133
Punat	7	0	7	24	19	43	47	39	86	55	49	104	62	39	101	52	38	90	64	50	114	54	46	100	47	24	71	28	4	32	2	4	6	75
Vrbnik	3	0	3	11	12	23	34	29	63	38	25	63	34	31	65	42	33	75	35	19	54	36	26	62	40	12	52	14	3	17	1	0	1	47
Ukupno LAG	62	21	83	412	289	701	794	701	1495	933	702	1635	775	620	1395	766	689	1455	909	840	1749	957	839	1796	903	370	1273	323	98	421	64	47	111	121

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.3. Demografske značajke LAG područja

LAG Kvarnerski otoci 2011. godine imao je 30.378 stanovnika odnosno 0,71% stanovništva RH, dok se prema popisu stanovništva iz 2021. godine broj stanovnika neznatno smanjio za 209 osoba (0,69% u odnosu na 2011.) te je na području LAG-a živjelo 30.169 stanovnika (0,779 % stanovnika RH) odnosno 11,367 % stanovnika PGŽ. Demografska kretanja se mogu promatrati od 1857. godine. Prikaz, unazad stotinjak godina, pokazuje odraz političkih i gospodarskih zbivanja u okruženju na stanovnike ovog područja. Stabilne političke i gospodarske prilike u razdoblju do 1910. godine odražavaju se na kontinuiran porast stanovnika. Od popisa stanovnika iz 1910. godine, kad je zabilježen 42 519 stanovnika, započinje kontinuiran pad stanovnika sve do 1981. godine. To je razdoblje 2 svjetska rata, velike svjetske gospodarske krize i promjene političkih sustava kao i usmjeravanja na nove gospodarske grane. Najmanji broj stanovnika na području LAG-a Kvarnerski otoci zabilježen je 1971. godine od 23.099 stanovnika. Od tada, broj stanovnika kontinuirano raste iz razloga promjene gospodarske strukture (povezivanje s kopnom 1980. godine, razvoj kemijske industrije u Omišlju te sve većeg značaja turizma na cijelom području, uz sve manji značaj tradicionalnih gospodarskih grana na otocima – poljoprivrede i gospodarskog ribolova) ali i sve stabilnijih političkih prilika te činjenice da ovo područje nije bilo pod direktnim ratnim zbivanjima tijekom Domovinskog rata.

Najbolji pokazatelj demografskog stanja na području LAG-a su prosječna starost stanovnika, indeks starenja, prirodni prirast i vitalni indeks. Prosječna starost stanovnika LAG-a je u 2011. godini bila 44,5 godina. Prema zadnjim dostupnim podacima prosječna starost ukupnog stanovništva Republike Hrvatske je u 2020. godini iznosila 43,8 godina. Najmlađe stanovništvo nalazi se na području općine Omišalj (41,6 godina), a najstarije na području općine Baška (47,5 godina). Vitalni indeks LAG-a, odnosno broj rođenih na 100 umrlih, također dokazuje da populacija stari, jer je u 7 od 9 JLS broj umrlih veći od broja rođenih. Jedine JLS s pozitivnim vitalnim indeksom su grad Krk i općina Omišalj.

Što se obrazovne strukture stanovništva tiče, iz *Tablice 18.* može se iščitati kako je u ukupnom stanovništvu starijem od 15 godina, najveći broj stanovnika sa završenom srednjom školom, njih 15.692, što čini 61% stanovništva koje ulazi u tu statistiku. Druga skupina po redu jesu osobe sa završenom osnovnom školom, njih 5.128 što čini 20% stanovništva. Treća skupina su osobe sa visokoškolskim obrazovanjem, njih 18% odnosno 4.571 osoba. Također, potrebno je napomenuti kako se radi o podacima Državnog zavoda za statistiku prema popisu iz 2011. godine obzirom da podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva prema lokalnoj razini i prema popisu 2021. godine još uvijek nisu dostupni.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	
Baška	14	5	28	32	50%	16%	47,5
Cres	26	23	32	31	81%	74%	44,3
Dobrinj	13	13	29	38	45%	34%	47,2
Krk	68	79	72	78	94%	101	42,7
Mali Lošinj	72	71	85	81	85%	88%	42,6
Malinska- Dubašnica	27	24	34	47	79%	51%	44,3
Omišalj	27	43	26	27	104%	159	41,6
Punat	10	14	26	38	38%	37%	44,2
Vrbnik	6	12	19	33	32%	36%	46,0
Ukupno LAG	263	284	351	405	75%	70%	44,49

Izvor: *Državni zavod za statistiku*

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola			Visokoškolsko obrazovanje															Nepoznato
										Svega			Viša i stručni studij			Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij			Magisterij			Doktorat			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U				
Baška	6	5	11	92	227	319	469	414	883	138	122	260	69	60	129	61	58	119	5	3	8	3	1	4	0
Cres	2	6	8	221	408	629	818	573	1391	175	214	389	95	94	189	71	117	188	5	2	7	4	1	5	0
Dobrinj	1	11	12	124	295	419	642	482	1124	137	109	246	64	39	103	65	66	131	5	1	6	3	3	6	0
Krk	7	21	28	385	621	1006	1715	1470	3185	490	475	965	197	196	393	273	267	540	13	10	23	7	2	9	13
Mali Lošinj	14	32	46	484	752	1236	2238	1998	4236	586	544	1130	311	216	527	258	319	577	15	7	22	2	2	4	4
Malinska- Dubašnica	1	9	10	160	359	519	859	776	1635	263	241	504	105	104	209	148	125	273	6	8	14	4	4	8	3
Omišalj	6	19	25	145	248	393	858	730	1588	296	309	605	125	125	250	152	173	325	16	8	24	3	3	6	1
Punat	3	6	9	114	201	315	589	453	1042	145	156	301	60	64	124	80	86	166	3	3	6	2	3	5	2
Vrbnik	1	3	4	100	192	292	377	231	608	85	86	171	42	36	78	40	49	89	2	1	3	1	0	1	1
Ukupno LAG	41	112	153	1825	3303	5128	8565	7127	15692	2315	2256	4571	1068	934	2002	1148	1260	2408	70	43	113	29	19	48	24

Izvor: Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu - <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabsxls.htm>)

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

LAG „Kvarnerski otoci“ sa provedbom natječajja krenuo je od 2018. godine te je zaključno sa 15. ožujka 2023. g., raspisao i obradio ukupno sedam natječajja povezanih sa provedbom LSR LAG-a, čime je odobreno ukupno 63 projekata, ukupne vrijednosti 1.348.060,82 EUR a.

Za mjeru 6.3.1. (1.1.3.) Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ objavljena su tri natječajja.

Prvi natječaj objavljen je 26. ožujka 2018. godine ukupne alokacije u iznosu od 207.511,00 EUR. Na natječaj je pristiglo 14 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 207.511,00 EUR te je za 13 projektnih prijava 14. veljače 2019. godine donesena Odluka o odabiru ukupne potpore u iznosu od 192.688,83 EUR. Za 1 projektnu prijavu izdana je Odluka o odbijanju prijave projekta. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 13 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava od čega je jedan prijavitelj odustao od potpore. Drugi natječaj objavljen je 23. srpnja 2019. godine ukupne alokacije u iznosu od 325.225,96 EUR. Na natječaj je pristiglo 34 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 502.621,94 EUR. Dana 12. studenog 2019. godine donesene su Odluke o odabiru za 22 projektne prijave. Za 12 projektnih prijava izdana je Obavijesti o odbacivanju prijave zbog nedostataka sredstava. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 22 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava.

Treći natječaj objavljen je 23. srpnja 2019. godine ukupne alokacije u iznosu od 209.473,22 EUR. Na natječaj je pristiglo 33 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 448.871,19 EUR. Dana 10. lipnja 2022. godine donesene su Odluke o odabiru za 14 projektne prijave. Za 19 projektnih prijava izdana je Obavijesti o odbacivanju prijave zbog nedostataka sredstava. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 14 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava.

Za mjeru 7.4.1. (1.1.2.)“Razvoj opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovništva LAG-a“ objavljena su četiri natječajja.

Prvi natječaj objavljen je 15.06.2020. godine ukupne alokacije 430.604,01 EUR. Na natječaj je pristiglo 9 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 343.764,68 EUR. Dana 19.03.2021. godine, donesene su Odluke o odabiru za 8 projektnih prijava i jedna Odluka o odbijanju prijave projekta. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 8 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava. Drugi natječaj objavljen je 15.02.2021. godine ukupne alokacije 129.627,41 EUR. Na natječaj je pristiglo 6 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 356.124,05 EUR. Dana 27.05.2021. godine donesene su Odluke o odabiru za 3 projektne prijave. Administrativnom obradom APPRRR-a za sve 3 projektne prijave izdana je Odluka o dodjeli sredstava.

Treći natječaj objavljen je 25.10.2021. godine ukupne alokacije 98.201,61 EUR. Na natječaj je pristiglo 2 projektne prijave ukupno zatražene potpore u iznosu od 96.197,49 EUR. Dana 08.02.2022. godine donesene su Odluke o odabiru za 2 projektne prijave. Administrativnom obradom APPRRR-a za 2 projektne prijave izdana je Odluka o dodjeli sredstava.

Četvrti natječaj objavljen je 17.10.2022. godine ukupne alokacije 163.249,05 EUR. Na natječaj je pristiglo 7 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 335.759,18 EUR. Dana 15.03.2023. godine donesene su Odluke o odabiru za 4 projektne prijave. Administrativnom obradom APPRRR-a za 3 projektne prijave izdana je Odluka o dodjeli sredstava jer je jedan prijavitelj u međuvremenu odustao od potpore.

Osim provedbe LEADER programa LAG Kvarnerski otoci je bio prijavitelj ili nositelj i na drugim nacionalnim i EU projektima. Provedeno je sedam projekata za Jačanje kapaciteta informiranja i edukacije korisnika za prijavu na natječaje Programa ruralnog razvoja financiranih od strane PGŽ. Provedena su tri projekta ProBodul.Net (Projekt osvješćivanja za bezbrižno odrastanje djece uz nove elektroničke tehnologije) gdje je LAG bio nositelj, a financiran je od strane Agencije za elektroničke medije. Od strane Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije financiran je projekt Praktična škola poduzetništva i demokracije gdje je LAG bio nositelj. EU FACILITY FOR ISLANDS NESOI financirao je projekt SECAP4KRK na kojem je LAG također bio nositelj.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014. – 2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
6.3.1.	3	713.571,97	49	727.388,02	48	712.656,80	35	608.098,34	0	Broj OPG-ova koja su primila potporu	35 isplaćenih potpora u iznosu od 518.593,09 EUR
7.4.1.	4	641.412,81	17	702.751,81	15	635.404,02	2	124.923,99	0	Postotak ruralnog stanovništva koji ima koristi od poboljšanih usluga (60 %)	100%
Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.											
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura		Iznos učešća LAG-a, eura		Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta		Rezultati i pokazatelji		
Provedba Mjere 19 LEADER-CLLD programa i jačanje kapaciteta informiranja i edukacije poduzetnika i javnog sektora za prijavu na natječaje za korištenje sredstava iz Programa ruralnog razvoja RH	PGŽ	13.272,28		0,00		2016.	NOSITELJ		– Informirani potencijalni nositelji projekta – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a – Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.		

ProBodul.Net (Projekt osvještavanja za bezbrižno odrastanje djece uz nove elektroničke tehnologije)	Agencija za elektroničke medije	1.592,67	0,00	2018.	NOSITELJ	Projekt je proveden u razdoblju od 5. do 30. studenog 2018. godine, na području 3 otoka, u 6 različitih osnovnih škola: OŠ „Maria Martinolića“ Mali Lošinj, OŠ „Frane Petrića“ Cres, OŠ „Fran Krsto Frankopan“ Krk, OŠ „Fran Krsto Frankopan“ Krk – PŠ Baška, OŠ Omišalj, te OŠ Malinska – Dubašnica. U svakoj od 6 osnovnih škola održano je po jedno predavanje za svaku od tri ciljane skupine, odnosno ukupno 18 predavanja.
ProBodul.Net (Projekt osvještavanja za bezbrižno odrastanje djece uz nove elektroničke tehnologije)	Grad Krk	398,17	0,00	2019.	NOSITELJ	ProBodul.Net je projekt LAG-a Kvarnerski otoci u sklopu kojega organiziramo predavanja: „Što djeca, roditelji i učitelji trebaju znati o sigurnosti i privatnosti djece na internetu“.
ProBodul.Net (Projekt osvještavanja za bezbrižno odrastanje djece uz nove elektroničke tehnologije)	Agencija za elektroničke medije	1.858,12	0,00	2020.	NOSITELJ	ProBodul.Net je projekt LAG-a Kvarnerski otoci u sklopu kojega organiziramo predavanja: 22.10.2020. Vijećnica Općine Malinska-Dubašnica 17:00 sati 22.10.2020. Društveni centar Kijac-Njivice u 17:00 sati 23.10.2020. Kino dvorana Krk u 17:00 sati 23.10.2020. Prostor galerije „Zvonimir“ Baška u 17:00 sati 29.10.2020. Kino dvorana Mali Lošinj u 16:00 sati 30.10.2020. Palača Moise Cres u 16:00 sati
Jačanje kapaciteta informiranja i edukacije korisnika za prijavu na natječaje Programa ruralnog razvoja	PGŽ	13.272,28	0,00	2017.	NOSITELJ	– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Povećana svijest stanovništva o

							važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a – Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.
Praktična škola poduzetništva i demokracije	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije	2.986,26	0,00		NOSITELJ		Upoznavanje mladih naraštaja s poljoprivredom, poduzetništvom i osnovnim načelima demokratskog upravljanja nekom organizacijom dugoročno će stvoriti temelje za ponovno oživljavanje zadrugarstva na kvarnerskim otocima, a novoosnovane učeničke zadruge i njihovi mladi zadrugari biti će potencijalni partneri LAG-a „Kvarnerski otoci“ u budućim projektima promicanja poljoprivrede i općeg razvoja ruralnog prostora
Jačanje kapaciteta informiranja i edukacije korisnika za prijavu na natječaje Programa ruralnog razvoja	PGŽ	9.954,21	0,00	2018.	NOSITELJ		– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Analiza potreba mladih na našim otocima – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava

Jačanje kapaciteta informiranja i edukacije poduzetnika i javnog sektora za prijavu na natječaj za korištenje sredstava iz Programa ruralnog razvoja RH	PGŽ	9.290,59	0,00	2019.	NOSITELJ	– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Analiza potreba mladih na našim otocima – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava
Jačanje kapaciteta, informiranje i edukacije poduzetnika i javnog sektora za prijavu na natječaj za korištenje sredstava iz programa ruralnog razvoja RH	PGŽ	10.617,82	0,00	2020.	NOSITELJ	– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a – Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.
Jačanje kapaciteta, informiranje i edukacije poduzetnika i javnog	PGŽ	9.290,59	0,00	2021.	NOSITELJ	– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaji – Dobivena sredstva od APPRRR-a

sektora za prijavu na natječaj za korištenje sredstava iz programa ruralnog razvoja RH							– Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a – Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.
Jačanje kapaciteta, informiranje i edukacije poduzetnika i javnog sektora za prijavu na natječaj za korištenje sredstava iz programa ruralnog razvoja RH	PGŽ	6.901,58	0,00	2022.	PARTNER		– Informirani potencijalni nositelji projekta, – Raspisani natječaj – Dobivena sredstva od APPRRR-a – Educirani zaposlenici LAG-a, članovi upravnog odbora, potencijalni nositelji projekata – Jačanje kapaciteta LAG-a – Povećana svijest stanovništva o važnosti uključivanja mladih – Edukacija mladih – Educirani nositelji/odgovorne osobe PG-a, OPG-a – Povećana konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava.
SECAP4KRK	EU FACILITY FOR ISLANDS NESOI	39.816,84	0,00	2022.	NOSITELJ		- Izrađen Zajednički Akcijski plan energetski održivog razvitka i klimatskih promjena za područje otoka Krka (Joint SECAP)

Izvor: [LAG Kvarnerski otoci]

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

Lokalna akcijska grupa (LAG) predstavlja partnerstvo predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora određenog ruralnog područja. Osnovana je s ciljem razvijanja i provođenja lokalne razvojne strategije za to područje, a članovi LAG-a mogu biti fizičke i pravne osobe.

Članstvo u LAG-u može biti redovito i počasno. Redoviti članovi obuhvaćaju poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe koje prihvaćaju Statut i opće akte LAG-a. Također, redoviti članovi LAG-a moraju imati sjedište ili prebivalište na području djelovanja LAG-a. S druge strane, počasni članovi LAG-a su pravne i fizičke osobe posebno zaslužne za rad i razvoj LAG-a. Počasni članovi dijele prava i obveze redovitih članova, osim prava da biraju i budu birani u tijela LAG-a, a nisu obvezni plaćati članarinu.

Prava i obveze redovitih članova LAG-a uključuju sudjelovanje u oblikovanju zajedničke politike i programa LAG-a, odlučivanje o sredstvima i imovini LAG-a, suradnju radi postizanja zajedničkih ciljeva, provedbu dogovorenih aktivnosti, izbor i izbor u tijela LAG-a, pravodobno informiranje o radu LAG-a, plaćanje članarine, podršku ugledu LAG-a, promociju aktivnosti LAG-a, davanje prijedloga, mišljenja i primjedbi na rad LAG-a te pridržavanje odredbi Statuta i drugih akata LAG-a.

LAG posebnu pažnju posvećuje inkluzivnosti i ravnopravnosti članova zajednice, uključujući žene i mlade. Žene i mladi imaju pravo i priliku postati redoviti članovi LAG-a, s mogućnošću sudjelovanja u donošenju ključnih odluka i sudjelovanjem u tijelima LAG-a, kao što su Upravni odbor i predsjedništvo.

Kroz svoje aktivnosti, LAG promiče inicijative i projekte usmjerene na ruralni razvoj koji posebno uzimaju u obzir potrebe i interese žena i mladih. Ovo uključuje podršku poduzetničkim inicijativama koje vode žene i mladi, kao i programe i aktivnosti koji potiču obrazovanje, obuku te razvoj vještina među mladima u ruralnim područjima.

S obzirom na svrhu i ciljeve LAG-a, važno je osigurati da svi članovi zajednice, uključujući žene i mlade, budu ravnopravno zastupljeni i imaju priliku doprinijeti razvoju ruralnih područja. Ovime se stvara okolina koja potiče raznolikost i uključivost, što doprinosi održivom i ravnotežnom razvoju ruralnih zajednica.

ČLANOVI LAG-a “Kvarnerski otoci”

JAVNI SEKTOR:

1. GRAD CRES
2. GRAD KRK
3. GRAD MALI LOŠINJ
4. OPĆINA BAŠKA
5. OPĆINA DOBRINJ
6. OPĆINA MALINSKA DUBAŠNICA
7. OPĆINA OMIŠALJ
8. OPĆINA PUNAT
9. OPĆINA VRBNIK
10. TZO DOBRINJ
11. TZG KRK

12. TZO MALINSKA
13. TZO OMIŠALJ
14. TZO VRBNIK
15. PONIKVE EKO OTOK KRK d.o.o.

CIVILNI SEKTOR:

1. Udruga "KUD IVE JELENOVIĆ DOBRINJ"
2. Udruga "KUU DUBAŠNICA"
3. Udruga "RUTA-grupa za kvalitetniji život na otoku Cresu"
4. Udruga "ULIKA" Cres
5. Udruga "ZAVIČAJNO DRUŠTVO PUNTARI"
6. UDRUGA SIRARI KRKA
7. UDRUGA RUKOTVORINE KRK
8. UDRUGA OBITELJ ZA MLADE
9. GRADSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA KRK
10. UDRUGA PRAMENKA
11. PUZB "FRANKOPAN"
12. UDRUGA TERMEN
13. UDRUGA ŽENE ZA OTOK
14. UDRUGA PČELARA "KADULJA" OTOK KRK

GOSPODARSKI SEKTOR:

1. AUREA – turistička agencija
2. ENERGETSKA ZADRUGA OTOK KRK
3. HOTEL MALIN d.o.o.
4. MARINA PUNAT d.o.o.
5. OBRT ŠIPUN
6. OPG VALTER SAGANIĆ
7. PZ VRBNIK
8. VILA ROVA-UGOSTITELJSTVO I TRGOVINA "ROVA"
9. OPG MAGRIŽ
10. LJEČILIŠTE VELI LOŠINJ
11. OPG IVAN PAVAN
12. OPG DAVID MRAKOVČIĆ
13. OPG DAMIR JURKOVIĆ
14. MARE TOURS
15. POLO-LINE
16. OPG JASMINKA GRŠKOVIĆ
17. OPG LUCIJANO SUČIĆ
18. PZ OTOK KRK
19. OPG "1624" EGLE KATUNAR
20. ODRI STUDIO

Tijela LAG-a su:

1. SKUPŠTINA
2. UPRAVNI ODBOR

3. PREDSEDNIK
4. NADZORNI ODBOR

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹
20	14	15	49	20	6

Izvor: [LAG Kvarnerski otoci]

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS (Upravni odbor)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ²
4	3	2	9	4	3

Izvor: [LAG Kvarnerski otoci]

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju (Upravni odbor)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ³

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

¹ osobe do uključujući 40. godina

² osobe do uključujući 40. godina

³ osobe do uključujući 40. godina

Proces izrade LRS LAG-a Kvarnerski otoci za razdoblje 2023.-2027. započeo je u srpnju 2022. godine. Metodologija provedbe izrade LRS temeljila se na CLLD pristupu, preciznije, prikupljali su se i obrađivali podaci kako bi se osmislio razvoj temeljen na značajkama lokalnog područja, proveo se detaljan sustav prikupljanja i analize baze projektnih ideja te radionica i konzultacija primjenom načela "*odozdo prema gore*" s relevantnim predstavnicima svih interesnih skupina iz raznih područja rada, posebno osjetljivih i socio-ekonomskih skupina te sa širom zainteresiranom javnosti.

Cilj primjene načela CLLD-a bio je jačanje lokalnih kapaciteta odnosno porast svijesti lokalnih dionika o izradi strateškog razvojnog dokumenta koji će najbolje omogućiti realizaciju realno definiranih potreba. Na važnost doprinosa horizontalnim ciljevima te primjeni inovacija u cilju izrade dokumenta koji omogućuje integraciju zajedničkih razvojnih rješenja kojima se najbolje može odgovoriti na zajedničke probleme umrežavanjem i suradnjom stavljen je poseban naglasak kroz cijelu LRS.

Kriteriji za odabir projektnih prijedloga lokalnih dionika odnosno krajnjih korisnika (*nositelja projekata*) definirani su i usuglašeni tijekom procesa izrade LRS. U svim fazama izrade, uz članove lokalnog partnerstva i šire javnosti, sudjelovao je i čitav niz sektorskih stručnjaka.

Članovi Upravnog odbora sudjelovali su u izradi LRS temeljem prethodno pripremljenih radnih podloga od strane stručnjaka, ali su bili uključeni i u pripremu statističkih podloga, prikupljanje informacija te oblikovanje zaključaka Strategije kroz identifikaciju razvojnih problema i potreba te SWOT analize. Svoj doprinos su iskazali i kroz definiranje razvojnih ciljeva, aktivnosti i tipova operacija te su se konstantno konzultirali sa širokim krugom razvojnih dionika.

Skupština LAG-a odlučivala je o svim ključnim dijelovima LRS. Posebno se raspravljalo o ključnim pitanjima oko definiranja financijske alokacije, mehanizmima provedbe i administracije LRS. Upravni odbor i Skupština potvrđivali su izrađene nacрте pojedinih poglavlja te konačni nacrt. Popis i struktura sudionika nalazi se i dostupan je u LAG-u a naveden je u sklopu LRS u *Tablici 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS*.

Metode koje su korištene u prikupljanju podataka bili su anketni upitnici za gradove/općine/institucije s područja LAG-a kako bi se utvrdilo stvarno stanje i pripremili zaključci i ulazni podaci za SWOT analizu.

Svi članovi Upravnog odbora analizu su primili unaprijed, za pripremu komentara. Temeljem SWOT analize na sastanku su se pripremili prijedlozi ciljeva razvoja, a temeljem mjera Programa ruralnog razvoja koje najbolje zadovoljavaju identificirane potrebe LAG-a. Članovi UO-a i djelatnici ureda LAG-a Kvarnerski otoci sudjelovali su izradi analiza kroz prikupljanje dokumentacije i statističkih podloga. Nakon izrađene analize, davali su svoje komentare i prijedloge za poboljšanje. Isto tako, u rujnu su provedene 3 javne prezentacije za širu javnost kako bi se što bolje sagledale i raspravile razvojne potrebe područja. Na svim održanim radionicama, sudjelovanje lokalnih dionika uvelike je pomoglo u usmjeravanju cjelokupne LRS. Tijekom ovog razdoblja, cijelo vrijeme su se prikupljali i projektni prijedlozi za izradu i provedbu LRS kojim će se određivati i ciljevi same LRS.

Prema očitovanjima šire javnosti i baze prikupljenih projektnih prijedloga, a prema zadanom obrascu, definirane su aktivnosti i tipovi operacija za provođenje Strategije

razvoja LAG-a. Prema dobivenim povratnim informacijama, vanjski stručnjaci izradili su nacrt ciljeva koji je poslan svim članovima na komentare i daljnje prijedloge.

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Skupština LAG-a Kvarnerski otoci	17	Krk	12.09.2022.
Radionica za izradu nove LRS	10	Cres	15.09.2022.
Radionica za izradu nove LRS	13	Lošinj	15.09.2022.
Radionica za izradu nove LRS	8	Krk	20.09.2022.
Radionica za izradu nove LRS	11	Krk	07.10.2022.
Sastanak Upravnog odbora	9	Krk	13.10.2022.
Skupština LAG-a Kvarnerski otoci	20	Krk	08.12.2022.
Skupština LAG-a Kvarnerski otoci	20	Krk	12.05.2023.
Sastanak Upravnog odbora	7	Krk	08.09.2023.

Izvor: *[LAG Kvarnerski otoci]*

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
• Područje od strateške važnosti za gospodarstvo Republike Hrvatske - prerada i nabava ugljikovodika (nafte i plina) • Iznadprosječna gospodarska razvijenost u odnosu na županije RH • Ulaganje u OIE najviše putem izgrađenih sunčevih elektrana • Područje otoka prometno povezano s kopnom mostom (Krčki most), zračnom linijom i brodskim linijama • Dobro razvijen sustav gospodarenja otpadom - izgrađen Županijski centar za gospodarenje otpadom • Razvijena komunalna i društvena infrastruktura • Gospodarstvo nije ovisno o jednoj grani i/ili određenim brojem velikih gospodarskih subjekata • Krajobrazna i geomorfološka raznolikost povoljna za razvoj poljoprivrede i turizma • NATURA 2000 – velike površine u sustavu zaštite na međunarodnoj razini (33,40%) • Zaštićena prirodna baština na nacionalnoj razini • Velik broj zaštićenih kulturno-povijesnih znamenitosti i arheoloških lokaliteta, sakralne i tradicijske arhitektonske baštine • Zaštićeni proizvodi na nacionalnoj i EU razini • Rast zaposlenosti i prihoda iz gospodarstva • Potporna infrastruktura za razvoj poduzetništva (izgrađene poslovne zone)	• Nepovoljna demografska kretanja i starosna struktura stanovništva • Slabija prometna povezanost cresko-lošinjskog otočja s kopnom u odnosu na povezanost otoka Krka • Slaba suradnja poljoprivrednih proizvođača • Nedovoljno iskorišteni prirodni i kulturno-povijesni resursi područja • Nedovoljna valorizacija nematerijalne baštine područja i njezine promidžbe • Neiskorištene poljoprivredne površine područja • Nedovoljna svijest lokalnog stanovništva o vrijednosti prirodne raznolikosti i prirodnog bogatstva • Divljač ugrožava poljoprivredu i razvoj turizma • Manjak izvora sredstava namijenjenih za razvoj programa, mjera i projekata zaštite prirode na lokalnoj razini • Nedovoljno razvijeni programi i mjere za vaninstitucionalnu skrb za starije i nemoćne osobe • Izražena sezonalnost • Nedovoljno iskorišten potencijal ostalih obnovljivih izvora energije (vjetar, biomasa, more) • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i zemljišne knjige.

• Povoljan geostrateški položaj u blizini luke Rijeka • Raznovrsni smještajni kapaciteti • Brojnost organizacija civilnog društva • Uspješno korištenje EU sredstava • Blizina emitivnih turističkih tržišta.	
PRILIKE	PRIJETNJE
• Nacionalne mjere razvoja poduzetništva te EE/OIE • Nacionalne mjere razvoja turizma i turističke infrastrukture te marketinških aktivnosti • Rast interesa turističkih emitivnih tržišta za zaštićena područja posebno područja mreže NATURA 2000 • Povećana potražnja novih oblika turizma i smještaja (tradicijski objekti, smještaj na ruralnim područjima) • Integracija doseljenog stanovništva • Privlačenje mladih osoba na područje LAG-a putem raznih socijalnih mjera • Poticajne mjera za ostanak i zasnivanje obitelji na području LAG-a • Značajan interes za ulaganje s obzirom na prirodne i klimatske pogodnosti regije (turizam, energetika, zdravlje i sl.) • Nova generacija poduzetništva temeljena na naprednim tehnologijama • Mogućnost financiranja razvojnih i infrastrukturnih projekata iz fondova EU • Veća atrakcijska moć destinacija u kojima je provedeno povezivanje poljoprivrede, ruralnog prostora i turizma • Povećana potražnja za „green“ turističkim destinacijama.	• Nepovoljna demografska kretanja u RH te značajne posljedice trenda starenja stanovništva • Česte promjene zakonske regulative • Centralizacija u regionalnim i nacionalnim središtima upravljanja • Nedostatak koordinacije između programa sufinanciranja i aktivnosti u ruralnim prostorima • Snažan razvoj turizma i drugih gospodarskih grana smanjuje interes za bavljenjem tradicijskim gospodarskim granama na području LAG-a • Posljedice klimatskih promjena • Nepovoljno poslovno okruženje u RH u odnosu na EU • Promjena strukture stanovništva ugrožava njegovanje kulturnih tekovina i očuvanje kulturne baštine • Porast cijena zemljišta i nekretnina s dolaskom turista i vanjskog kapitala • Smanjeni pristup EU fondovima zbog velikog indeksa razvijenosti.

Područje LAG-a Kvarnerski otoci po svim razvojnim pokazateljima je među najrazvijenijim područjima Republike Hrvatske. Svi pripadnici LAG-a spadaju u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Iznadprosječna društvena i gospodarska razvijenost cjelokupnog područja nije ugrozila iznimno vrijedne i očuvane kulturno-povijesne, tradicijske i prirodne baštine već naprotiv, razvija se svijest o važnosti istih.

Kulturno-povijesna baština područja LAG-a seže još od mlađe kamenog i brončanog doba, a pridonijela je i stvaranju hrvatskog identiteta, također i dan danas predstavlja vrlo značajno bogatstvo tog područja, ali cijele Republike Hrvatske. Jedni od najstarijih i najznačajnijih glagoljaških spomenika su kulturna dobra Bašćanska ploča i Valunska ploča, dok se kao nematerijalna zaštićena kulturna dobra ističu tradicijski plesovi otoka Krka – „Krčki tanci“ te jezična baština (govor otoka Suska) jer je ovo područje čakavskog jezičnog idioma.

Čak 33,40% područja LAG-a pripada NATURA 2000 područjima. Otoci Cres, Lošinj i Krk se ubrajaju u florom i faunom jedne od najraznovrsnijih te najvažnijih lokaliteta izvanredne bioraznolikosti kao staništa raznih relikata i endemičnih biljaka dok je Lošinjski akvatorij izuzetno važno stanište dobrih dupina. Iz svega spomenutog, zaključuje se da je nužno nastaviti razvijati svijest lokalnog stanovništva te kroz razne programe i planove upravljanja s ciljem očuvanja kulturne i prirodne baštine educirati te poticati ljude da čuvaju prirodna bogatstva.

Na klimatska obilježja područja LAG-a Kvarnerski otoci značajno utječe kontinentalno zaleđe i Jadransko more, a karakteriziraju ih blage i kišne zime i topla i suha ljeta. Stoga, uz povoljne klimatske uvjete, došlo je do razvitka specifičnih poljoprivrednih kultura i poljoprivredne proizvodnje nekolicine poljoprivrednih proizvoda visoke dodane vrijednosti. Oznakom izvornosti zaštićeni su proizvodi krčko maslinovo ulje te ekstra djevičansko maslinovo ulje Cres (zaštita i na EU razini), krčki pršut koji je zaštićen oznakom zemljopisnog podrijetla, mlada creska janjetina koja je u postupku zaštite, vino (autohtona sorta Žlahtina), med i razni drugi poljoprivredni produkti važni za održivost poljoprivrednog gospodarstva predmetnog područja.

Industrijska proizvodnja nije razvijena te u nedostatku iste, lokalno stanovništvo se okrenulo specifičnom i konkretnijem razvoju poljoprivrede i to prvenstveno zbog nepovezanih malih poljoprivrednih površina s poprilično teško rješivim imovinsko-pravnim odnosima. Svake godine vidljiv je konstantan porast poljoprivrednih gospodarstava.

Rastom turističke potražnje te rastom potražnje za autohtonim lokalnim proizvodima, a samim time i povećanjem mogućnosti za plasmanom i prodajom tih proizvoda, sve se više se mladih i obrazovanih ljudi vraća poljoprivredi. Nositelji obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) sve su više mladi i obrazovani ljudi sa završenom višom ili visokom školom. Kroz obrazovanje i rast broja poljoprivrednih gospodarstava pokazuje se tendenciju rasta OPG-ova i u budućnosti.

Uz rast domaće poljoprivrede, sve je veći broj mladih i obrazovanih stanovnika koji su nezaposleni te izvan turističke sezone teško pronalaze posao što dovodi do negativnog prirasta i starenja stanovništva. Zbog navedenog, velik broj stanovnika predmetnog područja odlazi u druge krajeve u potrazi za adekvatnim zaposlenjem. Stoga, prioritet LAG-a je daljnje poticanje mladih kako za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom tako i bavljenje dodatnim djelatnostima u svrhu revitalizacije poljoprivrednih gospodarstava koja su, radi porasta turizma uz obalu, većinom napuštena ili se u manjoj mjeri koriste za osobne potrebe.

Usmjeravanje poljoprivredne proizvodnje prema kvalitetnim, lokalnim proizvodima koji se mogu plasirati na tržištu, radi očuvanja tradicije poljoprivredne proizvodnje kao čimbenika revitalizacije ruralnih prostora, očuvanja postojeće ekološke ravnoteže, očuvanja kulturne baštine prostora i lokalnog stanovništva, svakako je budućnost u koju treba uložiti znatne

napore. Samoodrživost gospodarstava i smanjenje utjecaja gospodarstva na okoliš, posebno u energetske smislu, ima velik potencijal korištenjem energije vjetra i sunca.

Područje LAG-a već sada prednjači s razvojem energetske učinkovitosti i napredovanjem u gospodarenju otpadom, ali svakako da još ima jako puno mjesta za napredak. Također potrebno je usmjeriti napore u diversifikacije djelatnosti tj. usmjeriti resurse u promociju drugih gospodarskih aktivnosti usporedno s razvojem turističke ponude kako bi se maksimizirale mogućnosti napredovanja te se time osigurao ujednačen razvoj cjelokupnog prostora LAG-a.

Iz godine u godinu na području LAG-a prisutan je značajan rast turističke potražnje na navedenom području i to ne isključivo turističke potražnje za suncem i morem, nego i za dodatnim aktivnostima i dodatnim autohtonim iskustvima i lokalnim proizvodima.

Kvalitetnim i temeljitim djelovanjem nadležnih tijela potrebno je istovremeno razvijati i druge gospodarske djelatnosti kako bi lokalno stanovništvo imalo konkretne i konstruktivne koristi. Iz toga proizlazi veća potražnja za puno novih proizvoda i usluga, a to lokalno stanovništvo te nadležna tijela moraju iskoristiti u najboljem mogućem aspektu.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P1 Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	Ova potreba proizlazi iz niske produktivnosti hrvatske poljoprivrede u usporedbi s prosjekom EU, što ukazuje na nedostatak konkurentnosti. Da bi se riješio ovaj problem, potrebno je ulagati u materijalnu i nematerijalnu imovinu malih gospodarstava u ruralnim područjima. To će potaknuti razvoj poslovanja na tim područjima i osigurati održivost ruralnih zajednica.	OC Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine.	SC1 Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima
P2 Potpora razvoju poljoprivrednih gospodarstava	S obzirom na nisku produktivnost poljoprivrede u Hrvatskoj u usporedbi s EU, važno je podržati razvoj poljoprivrednih gospodarstava. Ovo se može postići ulaganjem u preradu poljoprivrednih proizvoda i modernizaciju tehnologija kako bi se povećala dodana vrijednost proizvoda.		
P3 Diverzifikacija dohotka poljoprivrednih gospodarstava na nepoljoprivredne aktivnosti	Kako bi se poboljšala ekonomska situacija poljoprivrednih gospodarstava, važno je poticati diverzifikaciju dohotka prema nepoljoprivrednim aktivnostima. Ovo će pomoći poljoprivrednicima da ostvare dodatne izvore prihoda izvan tradicionalnih poljoprivrednih aktivnosti.		
P4 Ulaganje u promociju, komunikaciju i marketing	Kako bi se povećala konkurentnost i prepoznatljivost poljoprivrednih proizvoda specifičnih za područje LAG-a Kvarnerski otoci, potrebno je ulagati u promociju, komunikaciju i marketing. Ovo će poboljšati vidljivost tih proizvoda na tržištu.		
P5 Ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda	Za povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, ključno je ulagati u preradu tih proizvoda. Ovo će omogućiti stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti te plasman istih na tržište.		
P6 Ulaganje u modernizaciju tehnologija u preradi	Kako bi se povećala konkurentnost i učinkovitost u preradi poljoprivrednih proizvoda, potrebno je ulagati u modernizaciju tehnologija. Ovo će omogućiti bolje iskorištavanje resursa i poboljšanje kvalitete proizvoda.		

P7 Poboljšanje starosne strukture nositelja poljoprivrednih gospodarstava	Kako bi se osigurala dugoročna održivost poljoprivrede, važno je raditi na poboljšanju starosne strukture poljoprivrednih gospodarstava. To se može postići poticanjem mladih generacija da se uključe u poljoprivredu i osiguravanjem podrške starijim poljoprivrednicima.		
P8 Poticanje ekološkog uzgoja	Kako bi se postigla održiva poljoprivredna praksa i udovoljilo zahtjevima tržišta za ekološkim proizvodima, potrebno je poticati ekološki uzgoj. Ovo će pridonijeti očuvanju okoliša i osigurati kvalitetnije proizvode.		
P9 Unapređenje infrastrukture u ruralnim područjima	Zadovoljavajuća i funkcionalna komunalna i društvena infrastruktura je važan element kvalitete života ruralnih područja, a koja još uvijek nije na istoj razini kao u urbanom području. Unapređenje ruralne infrastrukture će se postići intervencijama poput ulaganja u građenje i/ili opremanje domova različitih namjena, TIC-eva, dječjih igrališta, sportskih građevina, rekreacijskih zona; biciklističkih staza i tematskih puteva i parkova, građevina za odgoj, obrazovanje i zaštitu djece do polaska u osnovnu školu, javnih zelenih površina (park i slično), pješačkih staza i zona i ostalo.		SC2 Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci
P10 Poticanje uključivanja dionika u lokalni razvoj	Glavni ciljevi ove potrebe su doprinijeti izgradnji i jačanju kapaciteta koji će razvijati suradništvo i međudjelovanje organizacija i dionika koji su svojim djelovanjem usmjereni prema nadilaženju temeljnih lokalnih razvojnih nedostataka. Poljoprivredni proizvođači i prerađivači suočeni su s velikim izazovima koje pred njih stavlja konkurentno tržište i sve veći zahtjevi potrošača za novim proizvodima te je nužna suradnja s različitim dionicima da bi lakše razvili nove proizvode za tržište. Važno je kontinuirano educirati stanovnike područja LAG-a o inovacijama u području njihova interesa sukladno strateškim ciljevima LAG-a, ali i mogućnostima suradnje, ukupnog razvoja zajednice na koji djeluju svojim aktivnostima, što vodi povećanju ukupne kvalitete života. Umrežavanje LAG-ova i projekti suradnje će imati za cilj razmjenu primjera dobre		SC2 Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci

	prakse, prijenos znanja i iskustva u održivom razvoju ruralnih područja		
--	---	--	--

Poljoprivreda se na području LAG-a Kvarnerski otoci, zbog klimatskih i pedoloških karakteristika tradicionalno zasnivala na vinogradarstvu i voćarstvu (posebno maslinarstvo) te stočarstvu (posebno ovčarstvo), dok su druge kulture bile manje zastupljene, dakle, na poljoprivrednoj proizvodnji više dohodovne vrijednosti. No sve gospodarske grane pa tako i poljoprivreda, posebno stočarstvo, počele su značajnije propadati dok je turizam postao glavna gospodarska grana. No on je tercijarna djelatnost visoke osjetljivosti te je LAG Kvarnerski otoci, kako bi osigurao održivost razvoja područja, veći naglasak u LRS stavio na revitalizaciju poljoprivredne proizvodnje kojoj turizam treba biti lokalno tržište. Gospodarstvo LAG-a je u porastu, no ne i razvoj poljoprivrede. Na području LAG-a nalaze se i proizvodi zaštićenog zemljopisnog porijekla (krčki pršut, cresko maslinovo ulje) što je dobar poticaj za daljnji razvoj poljoprivrednih proizvoda koji će činiti identitet područja.

Uloga LAG-a je doprinijeti zaštiti te razvoju kako poljoprivrednih tako i nepoljoprivrednih djelatnosti kako bi se omogućila revitalizacija i samoodrživost poljoprivrednih gospodarstava, posebno onih u unutrašnjosti otoka. Ovakva ulaganja doprinijet će diverzifikaciji prihoda poljoprivrednih gospodarstava te time ostvariti pozitivan učinak na dohodak - kao i na otvaranje novih radnih mjesta i njihovu održivost.

Na području LAG-a nalazi se vrlo velik broj poljoprivrednih gospodarstava slabe gospodarske održivosti i značajnih negativnih pokazatelja jer poljoprivreda nije glavna već sporedna djelatnost većine registriranih PG-a (glavni izvor prihoda je turizam). Sve veći broj PG-a se umjesto poljoprivredom bavi turizmom odnosno smještajem u objektima koji su nekada bili vezani za poljoprivredu. Također, sve veći je odlazak mlađe populacije, posebno iz izoliranih ruralnih naselja, i to radi smanjenih mogućnosti zapošljavanja te sezonalnosti rada, ali i radi činjenice velikog porasta cijena nekretnina pa je teško osamostaljenje mladih obitelji. Također, cijelo područje LAG-a Kvarnerski otoci nalazi se ujedno u vrijednom prirodnom području stoga je njegova ključna uloga osigurati implementaciju nepoljoprivrednih ulaganja usmjerenih očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti.

Problemi poljoprivredne proizvodnje LAG-a Kvarnerski otoci slični su problemima prisutnim i u drugim ruralnim područjima Republike Hrvatske. Od 1325 PG-a najviše je OPG-a (80%), no njih 49% nema niti jednog člana. Starosna i obrazovna struktura bolja je od većine ruralnih područja na nacionalnoj razini, 61% nositelja gospodarstva je u dobi do 65 godina. Važno je staviti težište na gospodarstva koja imaju obrazovane nositelje (56% ima srednje i više obrazovanje) koji mogu biti okosnica daljnjeg razvoja poljoprivrede na području LAG-a i to posebno u jačanju tradicionalnih aktivnosti – uzgoja i prerade maslina, vinove loze, ljekovitog bilja te ovčarstva i pčelarstva.

Razvoj društvene i komunalne infrastrukture posebno u smislu revitalizacije objekata za društveni razvoj zajednice u izoliranim ruralnim naseljima iznimno je značajan za sprječavanje njihove depopulacije. U osnovnoj analizi tako je razvidno istaknuta potreba LAG-a za obnovom društvenih aktivnosti na ruralnim područjima koje bi se odvijale u društvenim prostorima zajednice. Vidljiv je pad prirodnog prirasta i starenje stanovništva.

Lokalni dionici su sudjelovanjem u izradi LRS izrazili potrebu većeg uključivanja u razvoj društvenih aktivnosti koje doprinose koheziji cjelokupne zajednice. Upravo je uloga LAG-a ključna za kreiranje i jačanje partnerstva javnog i privatnog sektora koji zajedno osmišljavaju i ostvaruju projekte koji vode povećanju kvalitete života. LAG će jačati kako suradnju unutar svoje lokalne zajednice tako i sa drugim lokalnim zajednicama na nacionalnoj i

međunarodnoj razini, posebno u smislu međusobnog povezivanja za prijenos znanja, vještina i u konačnici, suradnjom i umrežavanjem, razvoja novih tržišta za proizvode i usluge sa svog područja posebno u sustavu razvoja kratkih nabavno-distribucijskih lanaca i to usmjerenih prema lokalnom turističkom tržištu.

Članovi LAG-a su aktivatori zajednice, oni se stalno moraju usavršavati kako bi dalje animirali širok krug razvojnih dionika te na taj način jačali lokalnu zajednicu koja stvara poticajno okruženje za kvalitetan i održiv razvoj LAG-a.

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine.	Stvaranje povoljnih gospodarskih i društvenih uvjeta za život na području LAG-a jedan je od najvažnijih čimbenika kako bi se u budućnosti mogao ostvariti rast, kako gospodarskog, tako i društvenog sektora. Razvoj i napredovanje LAG-a Kvarnerski otoci ovise od ulaganjima u razvoj ljudi koji žive na navedenom području, stoga je nužno poduzeti sve moguće mjere kako bi se ostvario prosperitetan rast na svim poljima.	SC1 Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima	LAG Kvarnerski otoci ima veliki potencijal za daljnji razvoj poljoprivrednih proizvoda koji će činiti identitet područja. Da bi se to postiglo potrebno je jačati konkurentnost ruralnog gospodarstva diverzifikacijom djelatnosti i na nepoljoprivredne djelatnosti, iskoristiti turizam za dodatno unapređenje proizvoda i usluga poljoprivrednih gospodarstava, a uz sve to koristiti nove tehnologije koje će omogućiti da gospodarstvo bude u skladu sa tržišnim trendovima.
		SC2 Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci	Bez obzira na visok indeks razvijenosti ukupnog područja LAG-a Kvarnerski otoci koji ga svrstava u najrazvijenija područja Republike Hrvatske, ipak, pojedine lokalne zajednice, odnosno njihova izoliranija ruralna naselja, nemaju razvijen sustav infrastrukturne potpore razvoju zajednice. Neizostavni su i projekti suradnje LAG-ova koji će

			pridonijeti razmjeni primjera dobre prakse, prijenosu znanja i iskustva u održivom razvoju ruralnih područja.
--	--	--	---

U planiranju aktivnosti za postizanje vizije, a time i provedbu LRS te kreiranje razvojnih ciljeva, LAG Kvarnerski otoci vodio se načelima LEADER-a odnosno CLLD-a, prvenstveno usmjerenim na inovacije i postizanje planiranih rezultata koji donose trajne i vidljive promjene. Priprema i planiranje provedbe lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom temeljeno je na slijedećem:

- Razvoj utemeljen na definiranim značajkama, potrebama i mogućnostima lokalnog područja
- Strategija je u potpunosti izrađena prema stvarno iskazanim potrebama lokalnih razvojnih dionika implementacijom pristupa odozdo prema gore
- Tijekom izrade LRS posebna pažnja je posvećena jačanju javno-privatnog partnerstva odnosno integraciji LAG-a kao nositelja razvoja lokalnog područja te razvoju i definiranju inovativnog, integriranog i multisektorskog pristupa lokalnom razvoju, umrežavanju i suradnji te
- Načinu programiranja isporuke projekata putem odabira od strane samog LAG-a (decentraliziran pristup lokalnom razvoju).

Za realizaciju vizije, a temeljem konzultacijskih procesa kako sa članovima tako i sa širom javnosti, LAG Kvarnerski otoci odlučio se za navedeni opći cilj LRS kojemu je očekivani učinak prvenstveno: jačanje prepoznatljivosti područja, jačanje svijesti stanovnika i razvojnih dionika o vrijednosti ovog prostora, doprinos općem gospodarskom razvoju te doprinos općem povećanju kvalitete života na području LAG-a.

Na temelju definirane vizije te problema i potreba utvrđenih kroz analizu stanja i radionica s radnom skupinom te savjetovanjem s lokalnim dionicima, pristupilo se određivanju ciljeva, potreba i intervencija. Prilikom određivanja ciljeva, potreba i intervencija vodilo se računa da su definirani na način da zadovoljavaju SMART kriterije odnosno da su specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski određeni. Sudjelovanjem većeg broja lokalnih dionika i radne skupine čiji sastav je podjednako obuhvaćao i javni i privatni i civilni sektor osigurano je da utvrđeni ciljevi, potrebe i intervencije budu odraz stvarnih potreba područja, a u skladu s postojećim kapacitetima, resursima odnosno snagama područja.

Za ostvarenje vizije LAG-a Kvarnerski otoci definiran je opći cilj koji glasi:

Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine.

Za postizanje ovako postavljenog općeg cilja koji jasno definira na koji način će se postići vizija područja i to kroz jačanje gospodarskih i društvenih aspekata čime bi se stvorili preduvjeti za kvalitetan život na području LAG-a, definirana su i dva specifična cilja:

SPECIFIČNI CILJ 1: Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima

SPECIFIČNI CILJ 2: Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci

Specifični ciljevi kreirani su u skladu sa ciljevima definiranim u Strateškom planu Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.- 2027. godine. U definiranju specifičnih ciljeva značajnu ulogu su imali članovi radne skupine kao i lokalni dionici, predstavnici sva tri sektora. Iz ovako postavljenih specifičnih ciljeva jasno se mogu razlučiti dvije glavne razvojne teme Lokalne razvojne strategije: prva tema koja je sadržana u Specifičnom cilju 1. odnosi se na gospodarski razvoj i to prije svega na jačanje konkurentnosti poljoprivrednog gospodarstva u skladu s tržišnim trendovima gdje se pritom misli na sve veću usmjerenost na tehnologiju i digitalizaciju. Specifični cilj 2. odnosi se na razvoj društvene infrastrukture i valorizacije okolišnih resursa što doprinosi kvaliteti i privlačnosti područja LAG-a za život stanovnika, ali i turista koji tu borave. Uz to strateški cilj 2. odnosi se i na ulaganje u pojačane aktivnosti umrežavanja dionika LAG-a.

Rezultati SWOT analize i analize stanja daju temelje za definiranje vizije, strateških ciljeva, potreba i intervencija u pogledu razvoja područja LAG-a. Vizija razvoja LAG-a je sažeta misao vodilja o željenom postignuću u razvoju područja lokalnog područja vođenog lokalnom zajednicom, u dugoročnom razvojnom razdoblju. Putem konzultacijskih sastanaka s lokalnim razvojnim dionicima tijekom procesa izrade LRS stvorena je razvojna vizija koja se temelji na razvoju identiteta područja korištenjem komparativnih prednosti s većim naglaskom na razvoj ljudskih resursa.

Ostvarenje vizije provodi se putem postizanja općih i specifičnih ciljeva LRS koji se zasnivaju na determiniranim komparativnim značajkama područja:

- Otočni LAG sjevernog Jadrana u području mreže NATURA 2000, visoko vrijedne i zaštićene prirodne baštine.
- Kulturno-povijesna i tradicijska baština nacionalnog i međunarodnog značaja, razvoj ljudskih resursa.

Provedba LRS biti će usmjerena jačanju gospodarskih razvojnih mogućnosti područja i to prvenstveno razvoja poljoprivrednog i turističkog sektora te jačanja poduzetničkih inicijativa u svim razvojnim sektorima **u svrhu održivog razvoja diverzifikacijom djelatnosti i stvaranjem održivih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, malog poduzetništva i obrtništva, a sve u svrhu osiguranja povećanja kvalitete života lokalnih stanovnika i zadržavanja mlade populacije, odnosno demografske revitalizacije područja.**

Prostor LAG-a Kvarnerski otoci jedinstven je u Hrvatskoj, kako po svojim prirodnim značajkama, posebno krša, tako i kulturno-povijesnoj ulozi u razvoju nacionalnog identiteta. Novi identitet se mora stvoriti na kvalitetama područja koje ono pruža. Dosadašnji razvoj područja jasno ukazuje na prirodnu komparativnu prepoznatljivost, ali ukazuje i na činjenicu kako se lokalno stanovništvo, radi prirodne prostorne izolacije, uvijek oslanjalo na vlastite resurse, što mu je pomoglo u opstanku na ovim prostorima, često na razmeđu civilizacija i kultura.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine.	SC1 Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima	P1 Razvoj poslovanja u ruralnim područjima	INT1.1: Povećanje konkurentnosti i dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje uz inovativne tehnologije i rješenja
		P2 Potpora razvoju poljoprivrednih gospodarstava	
		P3 Diverzifikacija dohotka poljoprivrednih gospodarstava na nepoljoprivredne aktivnosti	
		P4 Ulaganje u promociju, komunikaciju i marketing	
		P5 Ulaganje u preradu poljoprivrednih proizvoda	
		P6 Ulaganje u modernizaciju tehnologija u preradi	
		P7 Pобољшanje starosne strukture nositelja poljoprivrednih gospodarstava	
		P8 Poticanje ekološkog uzgoja	
	SC2 Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci	P9 Unapređenje infrastrukture u ruralnim područjima	INT2.1: Izgradnja i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima.
		P10 Poticanje uključivanja dionika u lokalni razvoj	INT3.1: Potpora LEADER pristupu te jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS

Vodeći se svim navedenim smjernicama, LAG Kvarnerski otoci, metodom odozdo prema gore, definirao je prioritetne tipove potreba i operacija koji su doveli do definiranja strateških (specifičnih) ciljeva, što je shematski sažeto prikazano u gornjoj tablici, a potom i potreba i intervencija.

Predviđene intervencije u LRS, podržavaju specifične ciljeve ZPP-a:

- SO2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju

- SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo

Predviđene intervencije dijele se prema dva ključna specifična cilja, pa je tako intervencija prvog specifičnog cilja koji glasi *Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima*, određena prema unaprijed utvrđenim specifičnim potrebama, sljedeća:

1. Povećanje konkurentnosti i dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje uz inovativne tehnologije i rješenja

Intervencije predviđene u sklopu drugog specifičnog cilja koji glasi *Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci*, su sljedeće:

1. Izgradnja i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima
2. Potpora LEADER pristupu te jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS

Potpota ulaganjima u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti doprinosi unaprjeđenju gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima, održavanju i stvaranju novih radnih mjesta te povećanju prihoda gospodarskih subjekata. Cilj je poticati diversifikaciju gospodarske aktivnosti koja će privući ljude da žive i rade u ruralnim područjima. Bit će podržana ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu povezanu s tipom intervencije.

Sustav prikupljanja i analize projektnih ideja te održavanje više radionica i konzultacija primjenom načela "*odozdo prema gore*" s relevantnim predstavnicima svih interesnih skupina iz raznih područja rada te sa širom zainteresiranom javnosti prikupio se znatan broj projektnih ideja koje su poslužile za interpretaciju stvarnih potreba. Na interaktivnim radionicama koje su održane u svrhu izrade Lokalne razvojne strategije, dionicima su podijeljeni upitnici za opis projektnih ideja putem kojih su izrazili svoje stvarne potrebe.

Zaprimljeno je 77 projektnih ideja, od javnog, civilnog te od gospodarskog sektora. Najveći broj projektnih ideja spada pod domenu turističkog i infrastrukturnog djelovanja.

Velik broj projektnih prijedloga vezanih uz infrastrukturni sektor predloženi su radi poboljšanja i razvoja opće društvene infrastrukture u svrhu podizanja kvalitete života stanovnika LAG-a. Rekonstrukcije raznih povijesnih građevina, uređenja tih građevina, uređenja i rekonstrukcije dječjih parkova te uređenja raznih pješačkih staza i vidikovaca imaju gotovo istu svrhu, a to je revitalizacija povijesne i kulturne baštine, poboljšanje kvalitete života stanovnika LAG-a, energetske uštede te očuvanje i promocija kulturne i povijesne baštine.

Također, uz infrastrukturni sektor ulaganja neki od prijedloga od strane gospodarskog sektora, točnije OPG-ova ide također u smjeru revitalizacije, te značajnog poboljšanja proizvodnje, a samim time i ponude. Na taj način poljoprivrednici će postati konkurentniji te bolje prepoznati na tržištu rada. Za primjer možemo dati planiranje podizanja nove farme

određene vrste životinja koje je prisutno na području LAG-a uz razna ulaganja u ekološku proizvodnju proizvoda dobivenih uzgojem. Navedenom aktivnošću dolazi do ustroja novih proizvoda što dovodi do potrebe za novim zapošljavanjima te promocijom i revitalizacijom poljoprivrednih djelatnosti na određenoj lokaciji. Uz sve navedeno, poljoprivredni proizvodi vrlo su povezani s razvojem turizma na području LAG-a. Proizvodnjom i distribucijom predmetnih proizvoda, zaokružuje se proces proizvodnje i prodaje te samim time je omogućeno kvalitetno razvijanje pojedinog poljoprivrednog gospodarstva i drugih dionika u lancu distribucije.

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativni visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koju će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)
Međuteritorijalni	Poljoprivreda	Najmanje 10 PG-ova koji će sudjelovati u projektnim aktivnostima	3%
Međuteritorijalni	Turizam	Najmanje 10 PG-ova koji će sudjelovati u projektnim aktivnostima	3%

Zajedničke značajke za sve intervencije LAG-a u okviru LRS

Najviša ukupna vrijednost projekta (ili operacije) kojem će se pružiti potpora je do 300.000,00 EUR (bez PDV-a) dok je najviši iznos potpore po projektu koju LAG može dodijeliti do 200.000,00 EUR.

Zajednička načela kriterija kojima se postiže **prednost prilikom odabira projekata** (operacija) u okviru provedbe intervencija LAG-a zasnivaju se prvenstveno na doprinosu projekta (operacije) ključnim elementima **dodane vrijednosti LEADER-a** i to:

- povećanju/jačanju socijalnog (društvenog) kapitala u lokalnim zajednicama,
- poboljšanju lokalnog upravljanja te
- poboljšanju rezultata i učinaka politike za područje LAG-a u usporedbi s provedbom bez LEADER pristupa.

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a koju LAG planira postići očitovat će se **prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima) te poticanju sektorske**

i međusektorske suradnje (partnerski projekti), kao i jačem uključivanju osjetljivih društvenih skupina.

Inovacija je horizontalna tema koja prožima cijeli LRS i provedbu LEADER-a u cjelini. Svrha LRS je stvoriti adekvatno okruženje koje će omogućiti potporu promicanju inovacija i inovativnih aktivnosti/projekata. Projekt odnosno operacija ima inovativne značajke na lokalnoj razini, ako operacija rezultira uvođenjem nove aktivnosti ili novog proizvoda ili nove/inovativne metode ili usluge na **lokalnoj razini (ukupno područje LAG-a)**. Važno je istaknuti kako je doprinos inovativnim i pametnim rješenjima u selima ujedno i jedan od kriterija doprinosa provedbi koncepta Pametnih sela.

Osnovni elementi primjene inovativnosti odnosno inovativnih značajki u lokalnom kontekstu sukladno članku 31. stavku 2. (d) Uredbe (EU) br. 2021/1060. za potrebe primjene u kriterijima odabira projekata (operacija) temelje se na:

- projektnim partnerstvima koja donose međusektorsku ili sektorsku suradnju različitih dionika u iznalaženju rješenja za razvojne potrebe područja LAG-a (partnerski projekti);
- potporom društvenim (socijalnim) inovacijama koje dovode do novih proizvoda i/ili usluga kojima se rješavaju potrebe opće zajednice područja LAG-a, poput:
 - novih metoda i pristupa prijenosu znanja iz područja promicanja poduzetništva i poduzetničke kulture, uključujući nalaženje novih rješenja razvoja društvenog poduzetništva i partnerstva
 - inovativnih pristupa i modernih ekoloških praksi u području zaštite okoliša i prirode kao i implementacije aktivnosti biogospodarstva (bioekonomije)
 - novih metoda i pristupa prijenosu znanja u području inovativne proizvodnje lokalne hrane i drugih lokalnih proizvoda, informatičkih tehnologija, drugih aktivnosti područja, te u razvoju turizma (selektivni oblici, interpretacija baštine i sl.)
 - društvenih inovacija koje razvijaju nove oblike i načine uključivanja osjetljivih skupina društva
 - tehnoloških i netehnoloških inovacija usmjerenih na nove tehnologije i metode koje omogućuju povećanje otpornosti na klimatske promjene, digitalizaciju i zelenu tranziciju.

U svrhu jačanja doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a u elementu **poboljšanja rezultata i učinaka politike putem načela kriterija odabira** prednost će imati projekti (operacije) „zajedničkog korisnika“ te oni kojima se ostvaruje „zajednički interes“. **Zajedničkim korisnikom** u smislu provedbe intervencija LRS smatraju se gospodarska udruženja (zadruga, klasteri i dr.), organizacije civilnog društva ili javno-pravna tijela te pravne osobe (ustanove i/ili poduzeća u većinskom javnom vlasništvu). Zajedničkim korisnikom smatra se i provedba zajedničkih projekata, odnosno, ako se projekti (operacije) provode u sektorskom ili međusektorskom partnerstvu.

Partnerskim projektom smatra se projekt u kojem više korisnika (projektnih promotora) sudjeluje u provedbi projekta (operacije) u jednoj intervenciji LAG-a. Pri tomu, prije podnošenja Zahtjeva za potporu, projektni partneri moraju imati sklopljen Sporazum o međusobnoj suradnji kojim se ujedno definira glavni partner (nositelj projekta) te u kojem su jasno definirane i razgraničene aktivnosti i zadaće projektnih partnera. Također, svi korisnici (projektni partneri) moraju ispunjavati uvjete prihvatljivosti za intervenciju LAG-a za koju prijavljuju zajednički projekt (zajedničku operaciju).

Projekt odnosno operacija ima **Zajednički interes**, provodi li ga Zajednički korisnik i/ili ako je u kolektivnom interesu članova Zajedničkog korisnika i opće javnosti odnosno od dobiti za opću zajednicu. Takav projekt (operacija) treba biti više od zbira pojedinačnih interesa članova Zajedničkog korisnika.

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti svih projekata (operacija), uključujući i partnerske projekte (operacije) u okviru provedbe intervencija LAG-a su:

- usklađenost sa ciljevima LRS te s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP-a
- usklađenost s nacionalnim i zakonodavstvom EU-a koje se odnosi na projekt (operaciju) te pravilima državne potpore (ako je primjenjivo)
- provedba na području obuhvata LAG-a
- usklađenost sa pravilima državne potpore, ako će biti primjenjivo
- usklađenost s EU i RH zakonodavstvom na koje se odnosi predmetni projekt

Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekta (operacije) se primjenjuju na sve projekte (operacije) za koje se podnosi Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Ciljani korisnici (projektni promotori) LRS su sve pravne i fizičke osobe privatnog prava te pravne osobe javnog prava, pri čemu su zajednički temeljni odnosno opći uvjeti prihvatljivosti svih korisnika (pojedinačnih i zajedničkih) sljedeći:

- imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116;
- imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu;
- ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.

Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika na LAG natječaju se primjenjuju na sve korisnike na LAG natječaju koji podnose Zahtjev za potporu, uključujući partnerske projekte (operacije).

Važno je istaknuti kako se Intervencija LEADER u okviru SP ZPP-a prvenstveno provodi na temelju članka 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115 pod nazivom “Suradnja“, uključujući i članke 73., 74. te 75. navedene Uredbe.

Sukladno članku 77. stavku 3. Uredbe (EU) br. 2021/2115, intenzitet potpore u LAG intervenciji može iznositi **najviše 100%** prihvatljivih troškova projekta odnosno mogu se pokriti svi troškovi povezani s projektom.

U slučaju kada LAG intervencija uključuje ulaganja u skladu s člankom 73. Uredbe (EU) 2021/2115, intenzitet potpore može iznositi **najviše 65%** prihvatljivih troškova projekta, a iznimno se može povećati u sljedećim slučajevima:

- a) **najviše 80%** kada je korisnik mladi poljoprivrednik⁴
- b) **najviše 85%** za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava⁵

najviše 100% za neproduktivna ulaganja⁶ i temeljne usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima⁷.

⁴ **Mladi poljoprivrednik** je osoba starija od 18 i mlađa od 40 godina (do navršene 41 god.) u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu, koja posjeduje odgovarajuće vještine i znanje o poljoprivredi te po prvi puta uspostavlja poljoprivredno gospodarstvo ekonomske veličine od 10.000 EUR do 100.000 EUR na kojem ima status nositelja/odgovorne osobe ili je status nositelja/odgovorne osobe po prvi put stekla unutar 5 (pet) godina do dana podnošenja zahtjeva za potporu, a u slučaju trgovačkog društva je i odgovorna osoba isključivo ukoliko je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala društva.

⁵ **Malo poljoprivredno gospodarstvo** predstavlja poljoprivrednika koji ima ekonomsku veličinu od 3.000 do 10.000 EUR-a u slučaju ulaganja u sektor voća, povrća i cvijeća, odnosno do 15.000 EUR-a za ulaganja u ostalim sektorima.

⁶ **Neproduktivna ulaganja** su ona ulaganja koja ne dovode do značajnog povećanja vrijednosti ili profitabilnosti korisnika odnosno koja ne ostvaruju značajan dohodak, prihod ili dobit, ali pri tome imaju pozitivan utjecaj na primjerice: socijalnu uključenost, pomoć ranjivim skupinama, edukaciju, prijenos znanja i vještina, jačanje teritorijalnog identiteta, očuvanje baštine, okoliš i klimu i sl.

⁷ Pod **temeljnom uslugom i infrastrukturom u ruralnim područjima** podrazumijeva se ulaganje koje kumulativno ispunjava sljedeće: podiže kvalitetu života u ruralnim područjima (kulturno-društvenu i/ili obrazovno-odgojnu i/ili sportsko-rekreativnu i/ili rekreacijsku i/ili turističku i/ili komunalnu i/ili zdravstvenu i/ili javnih usluga itd.), namijenjeno je javnoj upotrebi/korištenju, mora biti javno dostupno različitim pojedincima i interesnim skupinama, ne smije biti profitnog karaktera (operativni prihodi ne smiju biti veći od operativnih troškova), provodi se u naselju s najviše 25.000 stanovnika.

Tablica 29: Opis intervencija

Naziv i kod intervencije	INT 1.1. Povećanje konkurentnosti i dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje uz inovativne tehnologije i rješenja
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Kvarnerski otoci
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Ova intervencija odnosi se na uvođenje novih i tehnologija i rješenja uključujući i nabavu nove opreme, kupnje zemljišta, višegodišnjih sadnica te druge potrebne opreme u sektoru poljoprivrede i povezanih aktivnosti kao i promocije, marketinga. Ulaganjem u nove tehnologije, diversifikacijom proizvodnje, poboljšanjem radnih i sigurnosnih uvjeta doći će do jačanja konkurentnosti sektora poljoprivrede na području LAG-a Kvarnerski otoci. Ova intervencija je nužna za ovo područje zato što poljoprivredna gospodarstva te mala i srednja poduzeća u području poljoprivrede imaju nisku razinu opremljenosti, slabe kapacitete i zastarjelu tehnologiju, što dovodi do slabljenja poljoprivredne proizvodnje. Također, na području LAG-a starosna struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava je vrlo visoka te će ova intervencija omogućiti modernizaciju i poboljšanje starosne strukture. Modernizacija se očituje u nabavi nove opreme i tehnologija koje se dosad nisu koristile na LAG području od strane korisnika ove intervencije, stoga ona za njih predstavlja velik korak naprijed u promjeni u načina poslovanja i modernizaciju. Povećanjem konkurentnosti doći će do smanjenja troškova zbog primjene nove opreme te ostvarivanja bolje pozicije na tržištu. Ova intervencija ima za cilj jačanje konkurentne sposobnosti pojedinačnih poljoprivrednih subjekata putem različitih metoda i alata, modernizaciju poslovanja i zamjenu zastarjele opreme. Nakon analize potreba utvrđeno je da postojeći subjekti nemaju dovoljno sredstava za ulaganje, a trenutni uvjeti rada su nezadovoljavajući. Stoga je nužno provesti navedena ulaganja, implementirati suvremene poslovne prakse i time ojačati kapacitete u sektoru poljoprivrede. Ova inicijativa omogućit će korisnicima poboljšanje njihovog poslovanja, pristup novim tehnologijama te potaknuti investicije u stvaranje visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda i povećanje proizvodnje putem diverzifikacije prihoda poljoprivrednih gospodarstava.

	Ulaganje je relevantno za ovo lokalno područje jer se radi o zadovoljavanju potreba lokalnih subjekata u poljoprivredi koji su identificirani u prethodnoj analizi. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članaka 73. i 74. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: „<i>Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine</i>“ jer omogućuje stvaranje okvira za poticanje otpornog, konkurentnog, ekološkog i diversificiranog sektora poljoprivrede. Intervencija doprinosi Specifičnom cilju: „Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima“. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a: Specifičnom cilju ZPP-a: SO2: Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju. SO8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo jer će se kroz kriterije odabira promicati zapošljavanje, odnosno stvaranje novih radnih mjesta, kao i očuvanje postojećih što dovodi do socijalne sigurnosti, veće ekonomske moći, samostalnosti, a time i do razvoja ruralnih područja. Također će se poticati mladi poljoprivrednici. - Kako bi se poljoprivrednici mogli bolje usmjeriti na tržište i povećati svoju konkurentnost moraju biti u mogućnosti odgovoriti na zahtjeve tržišta što će im biti lakše ako raspolažu s tehnološki naprednijim, strojevima, mehanizacijom i opremom čime se ujedno i smanjuju troškovi proizvodnje i samim time postiže se povećanje konkurentnosti. Također uz diverzifikaciju dohotka i ulaganja u promociju i marketing, unaprjeđenje poslovanja je vrlo izgledno. Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to:
--	---

	- R.3 - Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a (<i>Broj PG-ova koji primaju potporu</i>) - R.9 - Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava (<i>Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu</i>) - R.37-Rast i radna mjesta u ruralnim područjima (<i>Nova radna mjesta za koja je dodijeljena potpora u okviru projekata ZPP-a</i>) - R.39-Razvoj ruralnog gospodarstva (<i>Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a</i>) U sklopu ove intervencije dodana vrijednost očituje se u sljedećim elementima: • Društvenom kapitalu, putem projektnih aktivnosti usmjerenih na jačanje sposobnosti lokalnih razvojnih aktera, očuvanje kulturnih vrijednosti regije i jačanje zajedničkog identiteta područja. • Lokalnom upravljanju, putem niza projekata i uključivanja novih korisnika koji do sada nisu sudjelovali u projektima financiranim iz LEADER programa. Također, provode se projekti koji promoviraju inovativne upravljačke prakse i omogućuju stjecanje znanja i vještina u vezi s njima. Osim toga, provode se promocijske aktivnosti i medijske objave o projektima. • Rezultatima i učincima politika, putem inovativnih projekata, partnerstava, jačanja kapaciteta dionika u vezi s političkim strategijama EU-a kao što su Zeleni plan i digitalna tranzicija. Također, podržava se izvrsnost te se potiče razmjena znanja i vještina među lokalnim razvojnim dionicima. Dodana vrijednost provedbe ove intervencije se očituje u povećanju konkurentnosti poljoprivrednika LAG područja čime se doprinosi cjelokupnom održivom razvoju i jačanju identiteta LAG područja. Tijekom konzultacijskog procesa, prepoznate su potrebe za opsežnom intervencijom usmjerenoj na poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda, uključujući male i mlade poljoprivrednike s posebnim naglaskom na ekološku proizvodnju. Prilikom izrade SWOT analize i definiranja ove intervencije,
--	--

	koristili smo LEADER načela te održavali rasprave o projektima koje su predložili lokalni dionici. Definirana intervencija, kriteriji za odabir, uvjeti prihvatljivosti projekta i korisnika te pokazatelji, odražavaju specifičnosti područja LAG-a Kvarnerski otoci, istovremeno zadovoljavajući potrebe i karakteristike tog LAG područja, čime se dodaje vrijednost LEADER pristupu. Različitost intervencije u odnosu na nacionalne intervencije iz SP ZPP-a očituje se u potpori diverzifikaciji i povećanju konkurentnosti ruralnog gospodarstva povezanih s održivim korištenjem razvojnih resursa, potpori malim poduzetnicima te projektima kojima se ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a. Uz sve gore navedeno, različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, očituje se i u visini planirane potpore po korisniku, planiram ulaganjima na specifičnom području, kao i fokusiranoj potpori za ulaganja.
Ciljani korisnici	Pravne i fizičke osobe privatnog prava, Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg se podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; – ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni (opći) uvjeti prihvatljivosti projekata su: - projekt se mora provoditi na području LAG obuhvata i - ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000 EUR (bez PDV-a).

	- projekt mora biti usklađen s općim i specifičnim ciljevima LRS - projekt mora biti usklađen s jednim ili više specifičnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027. - aktivnosti vezane uz projekt/ulaganje ne smiju započeti prije podnošenja zahtjeva za potporu na LAG natječaj (uključujući sklapanje ugovora s izvođačima/dobavljačima ili izvršenje narudžbe radova/robe od njih za prijavljena ulaganja), osim pripremnih aktivnosti (opći troškovi i sl.) Prihvatljive vrste projekata odnose se na primarnu poljoprivrednu proizvodnju, doradu, preradu i skladištenje poljoprivrednih proizvoda i sl. Prihvatljivi su projekti koji mogu uključiti sljedeće prihvatljive aktivnosti: kupnju zemljišta i/ili opremanje; marketinške aktivnosti usmjerene ka tržištu; edukacijsko-informativne aktivnosti; promotivne aktivnosti i dr. Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira zasnivati će se prioritetno na tipu ulaganja, na radnom iskustvu, gospodarskoj veličini i dr. uključujući, uz inovativnost, i druge doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a kako je uvodno navedeno u opisu intervencije te zajedničkim značajkama za sve intervencije. Načela odabira projekata se temelje na: - prioritetno ulaganje (projekti namijenjeni povećanju konkurentnosti poslovanja smatraju se prioritetom) - tip projekta (prednost imaju projekti ulaganja s opremanjem i uvođenje novih i tehnologija i rješenja uključujući i nabavu nove opreme, kupnje zemljišta, višegodišnjih sadnica te druge potrebne opreme u sektoru poljoprivrede) - prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta. Detaljna pojašnjenja kriterija odabira propisat će se LAG Natječajem.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 eura (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 eura

Intenzitet potpore		Intenzitet potpore može iznositi najviše 65% prihvatljivih troškova projekta, a iznimno se može povećati u sljedećim slučajevima: - najviše 80% kada je korisnik mladi poljoprivrednik - najviše 85% za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava
Pokazatelji		
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2	
Broj sačuvanih radnih mjesta	0	
R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.39 - Razvoj ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj poduzeća
	Ciljna vrijednost	10
2.	Naziv pokazatelja	R.9 - Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	15
3.	Naziv pokazatelja	R.3 - Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	5

Naziv i kod intervencije	INT 2.1. Izgradnja i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima.
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a	Intervencija za izgradnju i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te pružanje potpore javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima tj. unaprjeđenje infrastrukture u ruralnim područjima sukladno listi prihvatljivih ulaganja koja će se definirati prilikom objave Natječaja proizašla je iz podataka SWOT analize, stabla problema i ciljeva te definirane potrebe. Prilikom provedbe inkluzivnog postupka za definiranje potreba ukazalo se na potrebu za unaprjeđenje infrastrukture u ruralnim područjima. Provedbom ove intervencije doprinosi se:

- opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	- općem cilju LRS: Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine. Obrazloženje: Ova intervencija odnosi se na javno dostupne sadržaje obuhvaćene specifičnim ciljem. Determinacije intervencija i povezivanje SWOT analize i ciljeva dobivena je isključivo proučavanjem i analizom trenutnog stanja i budućih potreba. -ostvarenju specifičnog cilja ove LRS: „Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci“ jer omogućuje osiguranje kvalitetne društvene infrastrukture, kako bi područje LAG-a postalo poželjno mjesto za kvalitetan život i rad. - Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a: SO8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo. Intervencija doprinosi ostvarenju SO8 ZPP-a u segmentu lokalnog razvoja u ruralnim područjima s obzirom na to da ulaganje u javnu infrastrukturu izravno utječe na kvalitetu života na području LAG-a te razvoj ruralnog područja. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 73. uključujući članak 77. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Provedbom ove intervencije doprinosi se pokazateljima ZPP-a i to: - R37 - Rast i radna mjesta u ruralnim područjima - R41 - Povezivanje ruralnih područja Europe (<i>Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a</i>) Očekuje se da će velik broj ukupnog stanovništva LAG-a imati koristi od Intervencije - Izgradnja i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima. Provedbom ove intervencije očekuje se doprinos rastu radnih mjesta u ruralnim područjima. Provedbom intervencije doprinosi se Pametnoj tranziciji ruralnog gospodarstva s obzirom na to da će se kroz intervenciju, točnije bodovanje, poticati digitalizacija i zelena tranzicija. Dodatne vrijednost intervencije u provedbi LEADER pristupa vidljiva je kod kreiranja cjelokupne LRS, pa tako i ove intervencije s obzirom na to da se intervencije, kao i ostali
---	--

	podatci koji su potrebni za provedbu projekata, iščitavaju iz anketa prikupljenih putem participativnih radionica koje su održane na cjelokupnom području LAG-a sve u svrhu dobivanja konkretnih informacije od potencijalnih korisnika potpora kako bi se osmislile intervencije koje stanovnici smatraju najpotrebnijima za financiranje putem LAG-a. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, osim gore navedenoga, očituje se i u potpori povećanju kvalitete života stanovnika pomoću međusektorske suradnje i ulaganja u malu infrastrukturu odnosno projektima koji uključuju ulaganja (investicije) u temeljene usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te u jačanje kapaciteta dionika putem zajedničkih projekata tj. projekata kojima se isključivo ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a.
Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava te pravne osobe privatnog prava. Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg se podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; – ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima - Ostale uvjete propisane LAG natječajem.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Prihvatljivi projekti obuhvaćaju razvoj male društvene i komunalne infrastrukture s ciljem poboljšanja životnog standarda građana te podrške društvenoj suradnji i sinergiji. Prihvatljive aktivnosti uključuju izgradnju (uključujući obnovu i/ili prilagodbu) i/ili opremanje, edukacijske i informativne inicijative, promocijske aktivnosti i druge slične aktivnosti. Uvjeti prihvatljivosti svih projekta između ostalog su : - projekt mora biti usklađen s općim i specifičnim ciljevima LRS - projekt mora biti usklađen s jednim ili više specifičnim ciljevima ZPP za razdoblje 2023. – 2027.

	Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj male društvene i komunalne infrastrukture u svrhu jačanja kvalitete života stanovnika povezane s jačanjem kapaciteta i potporom društvenoj sinergiji. Ulaganje u građenje (izgradnja, rekonstrukcija, uređenje i održavanje) i/ili opremanje objekata za: - Izgradnja i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture - društvenu namjenu - turističku namjenu Detaljne prihvatljive vrste projekata i uvjeti prihvatljivosti projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira zasnivati će se prioritetno na tipu ulaganja, na radnom iskustvu, gospodarskoj veličini i dr. uključujući, uz inovativnost, i druge doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a kako je uvodno navedeno u opisu intervencije te zajedničkim značajkama za sve intervencije. Načela odabira projekata se temelje na: - prioritetno ulaganje (projekti namijenjeni razvoju i jačanju kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture) - tip projekta (prednost imaju koji uključuju izgradnju i uređenje poučnih staza, prateće infrastrukture te pružanje potpore javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima) - prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta. Prednost pri odabiru imati će ulaganja koja uključuju ekološku komponentu, ulaganja u rekonstrukciju i/ili adaptaciju/održavanje/sanaciju i/ili opremanje postojećih objekata te ulaganja koja uključuju digitalne alate nužne za promociju društvene infrastrukture. Detaljna pojašnjenja kriterija odabira propisat će se LAG Natječajem.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 eura (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 eura
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore iznosi do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova projekta.

Pokazatelji		
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	2	
Broj sačuvanih radnih mjesta	0	
R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R41 - Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnog stanovništvo koje ima koristi
	Ciljna vrijednost	20000

Naziv i kod intervencije	INT 3.1. Potpora LEADER pristupu te jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a Kvarnerski otoci
Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS	Intervencija omogućava ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije te ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo. Također, cilj intervencije je ulaganje u obrazovanje i doprinos izgradnji i jačanju kapaciteta koji će razvijati suradništvo i međudjelovanje organizacija i dionika koji su svojim djelovanjem usmjereni prema nadilaženju temeljnih lokalnih razvojnih nedostataka. Intervencija doprinosi Općem cilju LRS: „Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine“ jer omogućuje stvaranje okvira za socioekonomsku koheziju ruralnih područja. Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 78. Uredbe (EU) br. 2021/2115. Intervencija doprinosi Specifičnom cilju LRS: „Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci“,

	kako bi područje LAG-a postalo poželjno mjesto za život i rad te kako bi se stanovništvo povezalo i uključilo u lokalni razvoj. Intervencija izravno i značajno doprinosi Specifičnim ciljevima (SC/SO) ZPP-a: SO8: Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo • R.37 <i>Rast i radna mjesta u ruralnim područjima - Nova radna mjesta za koja je dodijeljena potpora u okviru projekata ZPP-a</i> • R.41 <i>Povezivanje ruralnih područja Europe - Udio ruralnog stanovništva koje ostvaruje koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi putem potpore u okviru ZPP-a</i> • R. 42 <i>Promicanje socijalne uključenosti</i> - minimalno 300 osoba će biti uključeno kroz projekte u poboljšanje socijalne uključenosti. Ova intervencija izravno i značajno doprinosi sljedećim elementima: • socijalnom (društvenom) kapitalu, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na jačanja kapaciteta lokalnih razvojnih dionika, očuvanje kulturnih (tradicijskih) vrijednosti područja, jačanje zajedničkog identiteta/prepoznatljivosti područja • lokalnom upravljanju putem broj projekata i broja novih korisnika koji do sada nisu provodili projekte financirane iz LEADER-a, putem projektnih aktivnosti koje se odnose na inovativne upravljačke prakse, stjecanje znanja i vještina o njima te na promotivne aktivnosti i medijske objave o projektima • rezultatima i učincima politike, putem inovativnih projekata, partnerskih projekata, putem aktivnosti jačanja kapaciteta dionika koji se odnosi na političke strategije EU-a (Zeleni plan, digitalna tranzicija i sl.), potpore izvrsnosti, jačanja razmjene znanja i
--	--

	vještina lokalnih razvojnih dionika te razvoj socijalnih (društvenih) inovacija. Projekti koji će se provoditi unutar ove intervencije putem LRS-ova LAG-ova doprinijet će zadržavanju postojećih i otvaranju novih radnih mjesta odnosno održivom gospodarskom rastu određenog područja, provedbi koncepta „Pametnih sela“ i veće društvene uključenosti, a čime se izravno doprinosi ostvarenju posebnog cilja 8 iz EPFRR-a SO8 „Promicanje zapošljavanja, rasta, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući biogospodarstvo i održivo šumarstvo“ odnosno ispunjavanju potreba 15, 16 i 17. Dodana vrijednost pristupa LEADER za ruralni razvoj - jedna od najvažnijih dodatnih vrijednosti LEADER pristupa je što se odluke na nivou partnerstva donose sudjelovanjem svih interesnih skupina. Sudjelovanje lokalnih dionika iz svih sektora u budućem lokalnom razvoju pridonijet će jačanju kapaciteta lokalnih dionika čime se pridonosi učinkovitijem održivim razvojem lokalne zajednice. Također, dodana vrijednost LEADER-u kroz provedu ove intervencije se očituje u očekivanom povećanju socijalnog kapaciteta područja LAG-a kao rezultat provedbe zajedničkih (partnerskih projekata) kojima dolazi do stvaranja „sinergijskih efekata“ ujedinjavanjem snaga civilnog i javnog sektora. Različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu, osim gore navedenoga, očituje se i u potpori povećanju kvalitete života stanovnika pomoću međusektorske suradnje i ulaganja u malu infrastrukturu odnosno projektima koji uključuju ulaganja u temeljene usluge i infrastrukturu u ruralnim područjima te u jačanje kapaciteta dionika putem zajedničkih projekata tj. projekata kojima se isključivo ostvaruje dodana vrijednost LEADER-a
--	---

Ciljani korisnici	Pravne osobe javnog prava te pravne osobe privatnog prava. Detaljan popis prihvatljivih korisnika bit će naveden u natječaju LAG-a.
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika su: – imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg se podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave natječaja LAG-a sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; – imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; – ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. Daljnji uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	Temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta su: - Usklađenost sa ciljevima LRS te s jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP-a - Usklađenost s nacionalnim zakonodavstvom EU-a koje se odnosi na projekt te pravilima državne potpore (<i>ako je primjenjivo</i>) - Provedba na području obuhvata LAG-a - Usklađenost s EU i RH zakonodavstvom na koje se odnosi predmetni projekt Prihvatljivi su projekti i aktivnosti koji doprinose razvoju i ulaganjima u obrazovanje i doprinos izgradnji i jačanju kapaciteta koji će razvijati suradništvo i međudjelovanje organizacija i dionika u svrhu jačanja kvalitete života lokalnog stanovništva. Prihvatljive vrste projekata odnose se na razvoj društvene i komunalne infrastrukture u svrhu jačanja kvalitete života stanovnika povezane s jačanjem kapaciteta i potporom društvenoj

	sinergiji. Prihvatljiva su ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo. Svi uvjeti prihvatljivosti projekta će biti navedeni u LAG natječaju
Načela kriterija odabira	Načela kriterija odabira zasnivati će se prioritarno na tipu ulaganja, na radnom iskustvu, gospodarskoj veličini i dr. uključujući, uz inovativnost, i druge doprinose dodanoj vrijednosti LEADER-a kako je uvodno navedeno u opisu intervencije te zajedničkim značajkama za sve intervencije. Načela odabira projekata se temelje na: - prioritarno ulaganje (projekte kojima se ulaže u razvoj socijalnih i izvaninstitucionalnih usluga koje su nedostajuće ili nedostatne te koji doprinose društvenim inovacijama koje razvijaju nove oblike i načine uključivanja osjetljivih skupina društva) - tip projekta (prednost imaju koji uključuju partnerske projekte kojima se izravno uključuje što veći broj korisnika civilnog sektora te se time ostvaruju zajednički interesi te projekti edukativnog sadržaja) - prednost imaju ulaganja koja stvaraju nova radna mjesta te projekti edukativnog sadržaja kojima se podržava inovativnost i doprinos konceptu pametnih sela Detaljni kriteriji odabira propisat će se LAG Natječajem.
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 eura (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odrediti će se u LAG natječaju
Najviši iznos potpore po projektu	Najviši iznos potpore po projektu je do 200.000 eura
Intenzitet potpore	Intenzitet potpore može iznositi najviše 100% prihvatljivih troškova projekta. Detaljan intenzitet potpore definirat će se natječajem LAG-a.

Pokazatelji		
Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a		2
Broj sačuvanih radnih mjesta		5
R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R.42 Promidžba socijalne uključenosti
	Mjerna jedinica	Broj osoba
	Ciljna vrijednost	300
2.	Naziv pokazatelja	R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi
	Ciljna vrijednost	2000

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazateljima rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama							Ukupna vrijednost
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
INT1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj PG-ova koji primaju potporu	R.3 / SC 2	0	0	2	3	0	0	0	5
INT1.1.	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj PG-ova koji primaju potporu	R9 / SC2	0	0	7	8	0	0	0	15

INT1.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP -a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R37/ SC8	0	0	1	1	0	0	0	2
INT1.1.		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	0	0	0
INT1.1.	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP -a	Broj poduzeća	R39 / SC8	0	0	4	6	0	0	0	10
INT2.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP -a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R37 / SC8	0	0	1	0	1	0	0	2
		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	0	0	0	0	0
INT2.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R41 / SC8	0	0	13000	0	7000	0	0	20000
INT3.1.	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP -a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R37 / SC8	0	0	0	2	0	0	0	2
		Broj sačuvanih radnih mjesta		0	0	0	5	0	0	0	5
INT3.1.	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne	Broj osoba	R 42 / SC8	0	0	0	300	0	0	0	300

	uključenosti za koje je dodijeljena potpora										
INT3.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koji imaju koristi	R41 / SC8	0	0	0	2000	0	0	0	2000

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenjima u selima	inovativnost na razini LAG-a
2.	Digitalizaciju u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	ulaganja u digitalizaciju u poljoprivredi, digitalizaciju proizvodnje i usluga, uključujući stjecanje znanja i vještina
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena u selima.	ulaganja i aktivnosti kojima se doprinosi zaštiti okoliša i otpornosti na klimatske promjene, uključujući jačanje svijesti i razvoj znanja i vještina

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

Odabir projekata na razini LAG-a definira se internim proceduralnim aktima LAG-a. Projekti koji se prijave na javni poziv LAG-a bit će detaljno analizirani te će se provjeriti njihova usklađenost s ciljevima, mjerama, operacijama i aktivnostima navedenim u LRS.

Metodologija odabira projekata na razini LAG-a temeljem provedbe osmog načela CLLD pristupa lokalnom razvoju vođenom lokalnom zajednicom (*decentralizirani pristup provedbe lokalnog razvoja*) definira se internim procedurama organizacije koje odobrava Skupština LAG-a.

U ovom poglavlju okvirno je opisan postupak odabira projekata koji se sastoji od sljedećih aktivnosti:

➤ Priprema i objava LAG Natječaja

Djelatnici LAG-a pripremaju dokumentaciju koja minimalno sadrži: predmet, svrhu i iznos raspoloživih sredstava LAG Natječaja; uvjete prihvatljivosti nositelja projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti projekta i dokumentaciju; uvjete prihvatljivosti troškova i dokumentaciju; kriterije odabira projekata i dokumentaciju za ocjenu usklađenosti projekta s kriterijima; prag prolaznosti; prihvatljive i neprihvatljive troškove; detaljni postupak odabira projekata; visinu i intenzitet potpore; način, uvjete i rokove prijave projekta; rokove i uvjete za podnošenje prigovora te popis priloga i obrazaca. LAG Natječaj se objavljuje sukladno izrađenom Planu provedbe LRS, prethodno usuglašenim s APPRRR-om. Nakon odobrenja ukupne natječajne dokumentacije od strane Upravnog odbora, LAG Natječaj, s pripadajućim obrascima, priložima, vodičima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici LAG-a. Obzirom na regulatorni okvir za provedbu podmjere 19.2 od strane nadležnog tijela - natječaj za dodjelu sredstava za pojedini tip operacije raspisuje se samo ukoliko je APPRRR na nacionalnoj razini raspisala najmanje jedan natječaj za tip operacije sukladan tipu operacije LAG-a. Poziv se objavljuje na mrežnim stranicama LAG-a te na mrežnim stranicama svih članova LAG-a, dok se javnost dodatno izvještava putem tiskanih i drugih medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Detaljna provedba bit će propisana samim natječajem, dok će LAG provoditi animacijske aktivnosti kako bi korisnike informirao s jasnim uputama o ispunjavanju obrazaca, ciljem i svrhom prijave projekata u svrhu što kvalitetnije pripreme za prijave.

➤ Podnošenje, zaprimanje i stvaranje prijavnog dosjea projekta te administrativna kontrola; ocjenjivanje i odabir projekata

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a. Način podnošenja prijave projekata jasno će biti naznačen u LAG Natječaju. Otvaranje prijave projekata pristiglih na LAG natječaj obavlja Povjerenstvo kojeg imenuje Skupština LAG-a. Povjerenstvo čini Predsjednik te LAG administratori. Nakon zaprimanja prijava provodi se administrativna kontrola koja, ujedno, predstavlja i 1. fazu u postupku odabira projekata za provedbu LRS. Tijekom ove faze, LAG može zatražiti i nadopunu dokumentacije dostavljene od strane nositelja projekata koji su se prijavili na natječaj. Cilj 1. faze je provjera: potpunosti prijave, prihvatljivosti nositelja projekta te osnovnih uvjeta prihvatljivosti projekta. Nakon administrativne provjere, započinje 2. faza koja predstavlja kvalitativno ocjenjivanje prijave od strane Ocjenjivačkog odbora kojeg imenuje Upravni odbor LAG-a, a koja se provodi sukladno definiranim internim procedurama LAG-a i kriterijima odabira definiranim LRS. Rezultat ovih analiza je rang lista projekata s pratećom dokumentacijom koja se upućuje na

odlučivanje od strane Upravnog odbora LAG-a. Upravni odbor zatim provodi procjenu projektnih prijedloga prema izvješću i privremenoj rang listi te provjere sukladnosti s kriterijima za vrednovanje i odabir projekata. Na odluke Upravnog odbora, nositelji projekata imaju mogućnost prigovora Nadzornom odboru LAG-a.

Odluke Nadzornog odbora moraju biti jasne i konačne i ne mogu ni na koji način biti promijenjene od strane UO LAG-a. U slučaju da je prigovor prihvaćen, prijava projekta se vraća u administrativnu obradu.

Rang lista odobrenih projekata objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a nakon utvrđivanja rang-liste odabranih projekata. Objava uključuje najmanje sljedeće podatke: naziv nositelja projekta, naziv projekta i njegov kratak opis, intenzitet potpore i iznos potpore.

➤ Prijava odabranih projekata na natječaj APPRRR-a

Nakon završetka natječaja i postupka odabira projekata na razini LAG-a, sva dokumentacija i odluke o odabiru dostavlja se na natječaj APPRRR-a za provedbu LRS, putem AGRONET-a, pri čemu, LAG podnosi Zahtjev za potporu za svaki pojedinačni odobren projekt. APPRRR provodi postupak administrativne kontrole i provjerava usklađenost odabira projekata LAG-a sa kriterijima navedenim u Strategiji, usklađenost s procedurama propisanim Pravilnikom te prihvatljivost troškova projekta. Nakon provedene administrativne kontrole Agencija za plaćanja donosi Odluku o dodjeli sredstava ili Odluku o odbijanju Zahtjeva za potporu.

Lista odobrenih projekata od strane Agencije za plaćanja objavljuje se na mrežnim stranicama LAG-a Kvarnerski otoci.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost s specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
OC Stvoriti povoljne gospodarske i društvene preduvjete za život na području LAG-a Kvarnerski otoci do 2027. godine.	SC1 Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima	INT1.1. Povećanje konkurentnosti i dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje uz inovativne tehnologije i rješenja	SO2 Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
	SC2 Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci	INT2.1. Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture te potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima	SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo Međusektorski cilj modernizacije sektora poticanjem i razmjenom znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima te promicanjem njihove primjene
		INT3.1. Potpora LEADER pristupu te jačanje kapaciteta LAG-a i	SO8 Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog

		lokalnih dionika za provedbu LRS	razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo
--	--	----------------------------------	---

Vodeći se svim spomenutim smjernicama, LAG Kvarnerski otoci, metodom odozdo prema gore, definirao je svoje prioritetne tipove potreba i operacija koji su doveli do definiranja strateških (*specifičnih*) ciljeva, što je shematski sažeto prikazano u tablici, a potom i specifičnih potreba i intervencija. Predviđene intervencije navedene u LRS, podržavaju i u skladu su s specifičnim ciljevima ZPP-a.

Predviđene intervencije u sklopu ove LRS dijele se prema dva ključna specifična cilja, pa su tako intervencije prvog specifičnog cilja koji glasi *Razvoj prepoznatljivosti područja LAG-a Kvarnerski otoci jačanjem konkurentnosti i održivog ruralnog gospodarstva lokalne zajednice u skladu sa tržišnim trendovima* nadopunjuju ostalim intervencijama predviđenim u sklopu drugog specifičnog cilja koji glasi *Razvoj i jačanje kvalitete života revitalizacijom društvene infrastrukture te suradnjom i umrežavanjem dionika LAG-a Kvarnerski otoci*. Oba cilja s pripadajućim intervencijama određeni su isključivo kako bi doprinijeli području LAG-a te kako bi ispunili ciljeve zadane ZPP-om te ostalim relevantnim strateškim dokumentima.

Generacijska obnova kao takva, prepoznata je od strane LAG-a te ostaje ključni faktor za opstanak i razvoj hrvatske poljoprivrede a to je vidljivo i kroz ZPP.

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

Većina članova lokalne akcijske grupe Kvarnerski otoci ima bogato iskustvo u izradi, sufinanciranju i provedbi projekata financiranih iz EU i drugih međunarodnih i nacionalnih izvora, što predstavlja velik ljudski kapital koji će se intenzivno aktivirati u provedbi ove LRS.

Članovi Skupštine koju čine predstavnici javne i privatne interesne skupine (civilnog i gospodarskog sektora) izabrali su članove tijela LAG-a – predsjednika i upravnog odbora. Tijela LAG-a su Skupština, Upravni odbor, Predsjednik, Nadzorni odbor i Tajnik.

Organizacijska struktura LAG-a trenutno je sukladna potrebnim kapacitetima provedbe i implementacije LRS, no važno je napomenuti kako će stručna služba LAG-a morati provesti nova zapošljavanje u svrhu kvalitetnijeg i efikasnijeg djelovanja. Trenutni kapaciteti LAG-a dovoljni su za osiguravanje provedbe pripreme LRS kao i pripreme za daljnje izazove i buduću implementaciju.

Pripremu i provedbu LAG natječaja vrše LAG administratori uz podršku svih potrebnih tijela LAG-a za što kvalitetnije i efikasnije djelovanje u zadanom području.

Financijski kapaciteti za LAG-a Kvarnerski otoci za provedbu LRS temelje se korištenju sredstava koja su na raspolaganju iz Mjere 19, Programa ruralnog razvoja 2014.-2020., odnosno, za provedbu podmjere 19.2 – Provedba operacija unutar CLLD strategije, podmjere 19.3. – Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a i prateće podmjere 19.4. – Tekući troškovi i animacija.

Dio sredstava za financiranje planira se koristiti iz članarina (samofinanciranje) svih članova partnerstva. Osim članarina, LAG ostavlja i mogućnost korištenja sustava međufinanciranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva te određenih kreditnih linija.

Proračun troškova za provedbu LRS planiran je metodom *odozdo prema gore*, odnosno, isključivo prema ustanovljenim potrebama korisnika tijekom konzultacija i izrade same LRS (baza projektnih ideja, javne konzultacije). Tijekom projektiranja potrebnih alokacija prema tipovima operacija, LAG vodila se i visinom dozvoljenog intenziteta potpore koja, ovisno o tipu operacije, varira od 40% do 90%.

Nadalje, potrebno je naglasiti da se financijska potreba realizacije lokalne razvojne strategije treba promatrati i kroz angažman vlastitim sredstvima (učesće) pojedinih korisnika.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	2	12000	10000	22000
2024.	3	12000	10000	22000
2025.	3	12000	10000	22000
2026.	3	15000	10000	25000
2027.	4	15000	10000	25000

2028. (n+2)	4	15000	10000	25000
2029. (n+2)	4	15000	10000	25000

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

Praćenje provedbe LRS obuhvaća stalno praćenje, mjerenje učinaka provedbe strategije, pokazatelja (*indikatora*) za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti projekata i rada LAG-a. Kontinuirano praćenje provedbe LRS sastavni je dio redovnih aktivnosti LAG-a Kvarnerski otoci. Temeljem Statuta, LAG provodi godišnje izvješćivanje svih tijela LAG-a o provedbi LRS i radu LAG-a. LAG će provoditi praćenje i vrednovanje provedbe LRS koristeći regulatorni okvir za praćenje i ocjenu učinka (*PMEF*) temeljem Uredbe o zajedničkim odredbama (EU) br. 2021/1060, okvira za praćenje i ocjenjivanje uspješnosti iz Uredbe (EU) br. 2021/2115, Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2290, i evaluacije strateških planova ZPP-a te pružanje informacija za praćenje i evaluaciju iz Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2022/1475. Proces praćenja planirat će se i temeljem: Smjernica za izradu evaluacijskih planova ZPP-a, a koje ističu specifičan značaj praćenja pokazatelja LRS u doprinosu SP ZPP-a te praćenja i vrednovanja dodane vrijednosti LEADER-a. Isto tako, LAG će planiranje doprinosa dodanoj vrijednosti LEADER-a pripremiti temeljem postojećih i budućih Smjernica za evaluaciju LEADER-a/CLLD-a na EU razini. Dodanom vrijednosti LEADER-a, uz doprinos specifičnom cilju 8 te općem cilju 3 ZPP-a, ujedno se doprinosi i postizanju cilja 5. kohezijske politike EU „Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa“ (Uredba (EU) br. 2021/1060). Podatci koje će pratiti LAG odnose se na praćenje pokazatelja dodane vrijednosti intervencije LEADER putem rada LAG-a (tekući rad i animacija) kao i putem provedbe LRS na razini operacija (projekata), a koji su osnova za vrednovanje (evaluaciju). U ovom programskom razdoblju postoji velika potreba postizanja dodane vrijednosti LEADER-a u usporedbi s potporama koje se pružaju putem intervencija SP ZPP-a te iz drugih nacionalnih i EU izvora. Dodana vrijednost LEADER-a proizlazi iz potpune primjene sedam načela LEADER-a. Aktivnosti provedbe LRS moraju jasno dokazati dodanu vrijednost LEADER-a integriranom pristupu ruralnom razvoju.

LAG će provedbu LRS pratiti na razini postizanja ciljeva identificiranih u LRS putem Plana praćenja pokazatelja (*koji sadrži pokazatelje LRS te dodane vrijednosti LEADER-a, terminski plan te zadaće*) putem kojih će pratiti rad LAG i provedbu intervencija LRS i strategije u cjelini. Projekti odnosno operacije imati će zajedničke pokazatelje prema kojima će se podatci prikupljati. Temeljem Plana praćenja pokazatelja, LAG će uspostaviti sustav izvješćivanja kvantitativnih i kvalitativnih elemenata potrebnih za praćenje operacija odnosno projekata za provedbu intervencija LAG-a te o istima izvješćivati Upravljačko tijelo putem izvješća na godišnjoj razini. LAG će imati imenovanog zaposlenika zaduženog za praćenje rada LAG-a i projekata (*operacija*) za provedbu intervencija LAG-a kao i analizu o napretku provedbe ukupne LRS te rezultatima postignutim financiranjem iz intervencije LEADER.

LAG će, u svoj redovni rad, uključiti aktivnosti animacije povezane sa praćenjem i vrednovanjem LRS, a kako bi mogao sumirati postignute rezultate i njihove doprinose na godišnjoj razini te temeljem provedenih analiza, djelovati u narednoj godini implementacije LRS. LAG će, uz navedeno, izraditi Plan vrednovanja (evaluacije) LRS koji bi trebao odgovoriti najmanje na sljedeća pitanja: Koji su ciljevi LAG-a za vrednovanje LRS?; Procjena dodane vrijednosti LEADER-a; Elementi upravljanja i koordinacije za rad LAG-a i proces provedbe LRS; Posebne teme LRS ili teme koje LAG želi ocijeniti zatim podatci

potrebni za vrednovanje LRS (*što je povezano s Planom pokazatelja i njihova praćenja*) te koji su alati i metode koje će koristiti, rokovi vrednovanja i relevantne prekretnice kao i pristup priopćavanju aktivnosti/nalaza vrednovanja javnosti te koji su resursi potrebni. Vrednovanje LRS provest će se najmanje 2 puta tijekom trajanja LRS. Isto tako, LAG će sudjelovati u svakom vrednovanju intervencije LEADER ili SP ZPP-a koje će se provoditi sa nacionalne razine.

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.3 Digitalizacija poljoprivrede	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za digitalnu poljoprivrednu tehnologiju u okviru ZPP-a	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	INT1.1.	0	0	2	3	0	0	0	5
R.9. Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	INT1.1.	0	0	7	8	0	0	0	15
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	INT1.1. INT2.1. INT3.1.	0	0	2	3	1	0	0	6
R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	INT 1.1.	0	0	6	4	0	0	0	10
R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe:	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	INT 2.1. INT 3.1.	0	0	13000	2000	7000	0	0	22000

R.42 Promidžba socijalne uključenosti	Broj osoba obuhvaćenih projektima socijalne uključenosti za koje je dodijeljena potpora	Broj osoba	INT 3.1.	0	0	0	300	0	0	0	300
---	--	------------	----------	---	---	---	-----	---	---	---	-----

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Financijski plan prikazuje predviđanje rashoda za provedbu LRS za programsko razdoblje 2023.-2027. kako bi se osigurala proračunska sredstva za zatvaranje programa u godinama 2028.-2029.

U ovom poglavlju prikazuju se potrebna sredstva za provedbu pojedine intervencije u % od ukupnih sredstava koji se očekuju kroz provedbu Lokalne razvojne strategije. Postoji su navedeni obzirom da nije razvidan egzaktni iznos za dodjelu.

Sistematiziran prikaz financijskog plana i potrebe financijskih sredstava za provedbu odabranih projekata nalazi se u tablici 33.

Financijski plan predstavlja sažeti prikaz alokacija za provedbu zadaća LAG-a Kvarnerski otoci i postizanje ciljeva LRS, a time i doprinosa postizanju specifičnih i općih ciljeva SP ZPP-a RH kao i cilja 5. kohezijske politike EU „*Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa*“ koje je LEADER neodvojiva komponenta. Ujedno, LAG Kvarnerski otoci provedbom financijskog plana doprinosi postizanju ciljeva horizontalnih politika EU (*Zeleni plan, Digitalna tranzicija, Dugoročna vizija za ruralna područja, Pametna sela i dr.*).

Financijski plan izravno je povezan sa Akcijskim planom provedbe LRS. Financijski plan sadrži postotak ukupne financijske alokacije LRS potreban za njezinu provedbu putem projekata razvojnih dionika u okviru alokacija za 3 intervencije LRS. Uključuje predviđanje iznosa za prihvatljive troškove projekata lokalnih razvojnih dionika za postizanje ciljeva LRS i ostvarivanje njezine dodane vrijednosti.

Za projekte suradnje (njihovu pripremu i provedbu), a koje će provoditi LAG, predviđeno je do 6% ukupne alokacije. Za aktivnosti koje se odnose na tekuće troškove i animaciju, odnosno upravljanje provedbom LRS, kojih je isključivi korisnik LAG, planom je predviđeno maksimalno dopuštenih 25% ukupne alokacije. Troškovi animacije odnose se na aktivnosti promicanja LRS i jačanje kapaciteta šire lokalne zajednice kao i potencijalnih nositelja projekata za provedbu LRS.

Posebna pažnja će se posvetiti jačanju kapaciteta dionika koji do sada nisu imali koristi od financiranja iz programa LEADER kao i onih zajednica i skupina koje su u nepovoljnom položaju. Tekući, odnosno administrativni troškovi odnose se na prihvatljive operativne troškove LAG-a Kvarnerski otoci povezane sa provedbom LRS, što uključuje troškove plaća djelatnika LAG-a, režijske troškove, promidžbu, komunikaciju, financijsko upravljanje i reviziju te praćenje i evaluaciju provedbe LRS.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.		
INT 1	0	0	0	15	0	14	0	29	
INT 2	0	0	0	15	0	14	0	29	5
INT 3	0	0	0	0	11	0	0	11	
Tekući troškovi i animacija	0	4	5	4	4	4	4	25	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje	0	0	0	3	3	0	0	6	n/p
UKUPNO		4	5	37	18	32	4	100%	5%

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan predstavlja nacrt načina na koji LAG predlaže rješavanje prioritarnih razvojnih potreba i korištenje vlastitog razvojnog potencijala, kako je utvrđeno procesom izrade LRS. Njegova svrha je detaljno opisati korake i aktivnosti koje će LAG poduzeti kako bi ostvario ciljeve LRS i iskoristio razvojni potencijal svog područja. Planom se definira raspored otvaranja natječaja koje će LAG provesti kako bi prikupio i odabrao projekte (operacije) lokalnih razvojnih dionika područja. Akcijski plan daje dinamički okvir za podršku postizanja ciljeva LRS, uključujući i ciljeve Strategije ruralnog razvoja Europske unije (SP ZPP) te drugih povezanih i horizontalnih politika EU te je usko povezan s LRS i obuhvaća aktivnosti koje su obuhvaćene s tri strateške intervencije koje su odabrane za postizanje ciljeva razvoja područja. Ovaj Akcijski plan ima ključnu ulogu u usmjeravanju i koordinaciji aktivnosti LAG-a kako bi se postigao održivi razvoj područja i iskoristio potencijal lokalnih resursa i zajednice.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupno
INT 1.1.	0	0	1	1	0	0	0	2
INT 2.1.	0	0	1	0	1	0	0	2
INT 3.1.	0	0	0	1	0	0	0	1
UKUPNO	0	0	2	2	1	0	0	5

8. PRILOZI

Prilog 1. *Tablica 1. Broj stanovnika u naselju*

Županija	Jedinica lokalne samouprave	Grad/Općina	Naselje	Ukupno
Primorsko-goranska	Grad	Cres		2,716
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Beli	54
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Cres	2,185
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Dragozetići	22
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Filozići	8
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Grmov	2
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Ivanje	9
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Loznati	36
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Lubenice	6
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Mali Podol	3
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Martinšćica	103
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Merag	22
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Miholašćica	31
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Orlec	88
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Pernat	2
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Porozina	28
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Predošćica	1
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Stanić	-
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Stivan	24
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Sveti Petar	7
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Valun	64
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Važminež	-
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Vidovići	4
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Vodice	5
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Vrana	7
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Zbičina	3
Primorsko-goranska	Grad	Cres	Zbišina	2
Primorsko-goranska	Grad	Krk		6,816
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Bajčići	123
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Brusići	43
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Brzac	174
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Kornić	500
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Krk	3,935
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Lakmartin	32
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Linardići	151
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Milohnići	102
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Muraj	69

Primorsko-goranska	Grad	Krk	Nenadići	164
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Pinezići	258
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Poljica	83
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Skrbčići	173
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Vrh	939
Primorsko-goranska	Grad	Krk	Žgaljići	70
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj		7,537
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Belej	40
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Ćunski	198
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Ilovik	106
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Male Srakane	2
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Mali Lošinj	5,561
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Nerezine	397
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Osor	26
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Punta Križa	46
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Susak	139
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Sveti Jakov	74
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Unije	66
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Ustrine	21
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Vele Srakane	4
Primorsko-goranska	Grad	Mali Lošinj	Veli Lošinj	857
Primorsko-goranska	Općina	Baška		1,656
Primorsko-goranska	Općina	Baška	Baška	899
Primorsko-goranska	Općina	Baška	Batomalj	127
Primorsko-goranska	Općina	Baška	Draga Bašćanska	300
Primorsko-goranska	Općina	Baška	Jurandvor	330
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj		2,150
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Čižići	133
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Dobrinj	89
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Dolovo	-
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Gabonjin	191
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Gostinjac	94
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Hlapa	91
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Klanice	47
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Klimno	130
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Kras	227
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Polje	285
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Rasopasno	125
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Rudine	5
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Soline	48
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Sužan	70
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Sveti Ivan Dobrinjski	41

Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Sveti Vid Dobrinjski	64
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Šilo	418
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Tribulje	55
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Žestilac	11
Primorsko-goranska	Općina	Dobrinj	Županje	26
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica		3,212
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Barušići	33
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Bogovići	348
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Kremenići	96
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Ljutići	8
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Malinska	816
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Maršići	17
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Milčetići	251
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Milovčići	166
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Oštrobradić	96
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Porat	181
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Radići	207
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Sabljići	31
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Sršići	-
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Strilčići	2
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Sveti Anton	162
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Sveti Ivan	89
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Sveti Vid-Miholjice	292
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Turčić	17

Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Vantačići	186
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Zidarići	142
Primorsko-goranska	Općina	Malinska-Dubašnica	Žgombići	72
Primorsko-goranska	Općina	Omišalj		2,992
Primorsko-goranska	Općina	Omišalj	Njivice	1,115
Primorsko-goranska	Općina	Omišalj	Omišalj	1,877
Primorsko-goranska	Općina	Punat		1,900
Primorsko-goranska	Općina	Punat	Punat	1,784
Primorsko-goranska	Općina	Punat	Stara Baška	116
Primorsko-goranska	Općina	Vrbnik		1,190
Primorsko-goranska	Općina	Vrbnik	Garica	138
Primorsko-goranska	Općina	Vrbnik	Kampelje	11
Primorsko-goranska	Općina	Vrbnik	Risika	154
Primorsko-goranska	Općina	Vrbnik	Vrbnik	887

Prilog 2. Tablica 2. Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

Vrsta kulturnog dobra							
Nepokretno kulturno dobro					Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
JLS	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Cres				Vrata Bragadina			
Cres				Vrata Marcela			
Cres				Vrata sv. Mikule			
Cres		Crkva sv. Izidora					
Cres		Crkva sv. Marije					
Cres		Franjevački samostan					
Cres		Crkva sv. Franje					
Cres		Palača obitelji Petris					
Krk				Romanička crkva sv. Sofije			
Krk				Crkva sv. Lovre			

Krk				Crkva Majke Božje od zdravlja			
Krk				Franjevački samostanski kompleks sv. Franje Asiškog			
Krk				Kasnoantički gradski bedem			
Krk				Kompleks Katedrale Uznesenja Blažene Djevice Marije			
Krk		Kulturno-povijesna urbanistička cjelina grada Krka					
Krk				Crkva sv. Kirina			
Mali Lošinj				Arheološka zona Oruda i Palacol			
Mali Lošinj				Urbana cjelina grada Mali Lošinj			
Mali Lošinj				Arheološko nalazište sv. Platon			
Mali Lošinj		Kulturno-povijesna cjelina zaselka Veli Tržić i Osor					
Mali Lošinj		Ruralna kulturno-povijesna cjelina naselja Susak					
Mali Lošinj				Palača Fritz			
Mali Lošinj						Zbirka starih majstora Piperata	
Mali Lošinj				Zvezdarnica Manora			
Mali Lošinj				Muzejsko galerijski prostor Kula			
Općina Baška					Bašćanska ploča		

Općina Baška					Oltar sv. Križa u crkvi sv. Križa		
Općina Baška					Ulomci oltara iz crkve sv. Lucije		
Općina Baška					Oltar "Pohoda BDM sv. Elizabeti"		
Općina Baška		Kulturno-povijesna cjelina naselja sv. Juraj i Bernardovi					
Općina Baška				Crkva sv. Lucije s benediktinskom opatijom			
Općina Baška		Kulturno-povijesna ruralna cjelina Jurandvor					
Općina Baška		Arheološka zona Korintija					
Općina Baška				Bosar-Sokoli			
Općina Baška				Arheološko nalazište crkve sv. Nikole i grobnice			
Općina Baška		Kulturno-povijesna cjelina grada Baške					
Općina Baška				Podmorsko arheološko nalazište			
Općina Baška				Crkva sv. Lovre i arheološki ostaci			
Općina Baška				Crkva sv. Nikole biskupa			
Općina Baška		Sklop kuća, stambeno – gospodarski sklop "Kačića dvori"					

Općina Baška		Draga Bašćanska etnozona Sveti Juraj					
Općina Dobrinj		Kulturno-povijesna urbanistička cjelina grada Dobrinj					
Općina Dobrinj				Etnozona naselja Čižići			
Općina Dobrinj		Etnografska zona Dolovo					
Općina Dobrinj		Ruralna cjelina naselja Dolova					
Općina Dobrinj				Gabonjin			
Općina Dobrinj				Klimno			
Općina Dobrinj				Arheološka zona za Zidine-Mirine			
Općina Malinska - Dubašnica		Etnografska zona Dubašnica					
Općina Malinska - Dubašnica		Etnozona Miholjice – Semenje					
Općina Malinska - Dubašnica		Etnozona Seršići – Sv. Vid					
Općina Malinska - Dubašnica		Ruralna cjelina naselja sv. Vid					
Općina Omišalj		Stara gradska cjelina Omišlja s Crkvom Uznesenja Marijina					
Općina Omišalj				Fulfinum			
Općina Omišalj				Ranokršćanska bazilika na Mirinama			

Općina Omišalj				Kurilovo			
Općina Omišalj				Mohorov			
Općina Omišalj				Voz			
Općina Omišalj		Otok Sv. Marko					
Općina Omišalj				Fortičina			
Općina Omišalj				Poje			
Općina Punat		Ruralna cjelina naselja Punat					
Općina Punat				Povijesna građevina-etnološka baština			
Općina Punat				Rodna zgrada revolucionara Petra Franolića			
Općina Punat				Hidroarheološka baština-lokalitet otok Galun			
Općina Punat		Stara Baška					
Općina Vrbnik		Povijesna jezgra Vrbnika (urbana cjelina)					
Općina Vrbnik		Zaselak Glavica					
Općina Vrbnik			Etnozona Risika – Paprata				
Općina Vrbnik			Etnozona Risika – Dolinje selo				
Općina Vrbnik			Etnozona Misučajnica				
Općina Vrbnik				Kuća Volarić – etnološki objekt			
Općina Vrbnik				Crkva Sv. Ivana Krstitelja			
Općina Vrbnik				Crkva Sv. Jurja			
Ukupno LAG	0	27	3	39	4	1	0

